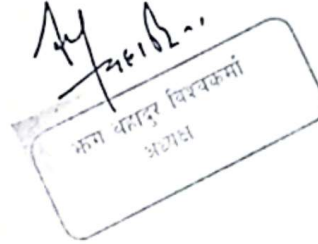
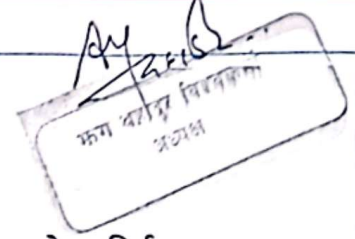

दोश्रो गाउँसभाको सत्रौँ अधिवेशनको प्रथम बैठक २०८२।०३।०८ गतेका प्रस्तावहरू

१. गाउँसभाको सत्रौँ अधिवेशनको बैठक आव्हान गरेको वाचनपत्र सम्बन्धमा।
२. सभाको सफलताको शुभकामना सम्बन्धमा।
३. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, २०८२/०८३ सम्बन्धमा।
४. अनुगमन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ सम्बन्धमा।
५. न्यायिक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ सम्बन्धमा।
६. लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन २०८१ सम्बन्धमा।
७. योजना तथा शुसासन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन २०८१ सम्बन्धमा।
८. विधायन समितिको प्रतिवेदन, २०८१ सम्बन्धमा।
९. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व विधेयक, २०८२ सम्बन्धमा।

दोश्रो गाउँसभाको सत्रौ अधिवेशनको प्रथम बैठक २०८२।०३।०८ गतेका निर्णयहरू

निर्णय नं. १ गाउँसभाको सत्रौ अधिवेशनको बैठक आव्हान गरेको वाचनपत्र सम्बन्धमा ।
सरुमारानी गाउँपालिकाका अध्यक्ष एवं गाउँसभाका अध्यक्षज्यूबाट तपशिल वमोजिमको वाचनपत्र सहित गाउँसभाको बैठकको कारवाही सुरु गर्नु भएको थियो ।

तपशिल

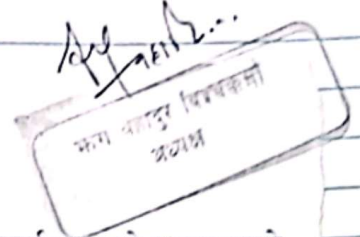
गाउँ सभाका सदस्यहरू,

दोश्रो गाउँ सभाको सत्रौ अधिवेशनको पहिलो बैठकको कारवाही प्रारम्भ हुन्छ । लुम्बिनी प्रदेशको गाउँ सभा/नगर सभा (कार्य सञ्चालन) कार्यविधि ऐन, २०७६ को दफा-३ वमोजिम आजबाट प्रारम्भ भएको सरुमारानी गाउँ सभाको सत्रौ अधिवेशनमा सबै सदस्यहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

यो अधिवेशन वर्षे अधिवेशन भएकोले यस अधिवेशनलाई बजेट अधिवेशनको रूपमा पनि लिइने गरिन्छ । सत्रौ अधिवेशनसम्म आइपुग्दा हामीले ४८ ओटा ऐन र ९४ वटा नियमावली/कार्यविधि तथा निर्देशिका जारी गरिसकेका छौ । गाउँ सभाबाट पहिलो चरणमा संविधानको अनुसूची-८ मा रहेका एकल अधिकारहरूको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने कानूनहरू तर्जुमा गरी रहेका छौ भने अनुसूची-९ मा रहेका साझा अधिकार मध्ये सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनले स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्र भनि तोकेका अधिकारक्षेत्रमा क्रमशः कानून बनाउँदै लगिनेछ । २०८१ सालमा मात्र हामीले ४ वटा ऐन र १५ वटा कार्यविधि/निर्देशिका निर्माण गरेका छौ । जसमा १२ वटा नयाँ र ३ वटा संशोधन रहेका छन् ।

विभिन्न प्रकारका सूचकका आधारमा मूल्यांकन गर्दा गत आर्थिक वर्षमा सरुमारानी गाउँपालिका राम्रो अवस्थामा छ । आ.व.२०८०।०८१ को लैंगिक समानता समावेशीकरण परीक्षणमा ७२.५ अंक, प्राप्त गरेको छौ जुन गत वर्षको भन्दा ८.५ ले बढि रहेकोछ । स्थानीय तहको संस्थागत मूल्यांकनमा ८८.७५ अंक प्राप्त गरेका छौ जुन गत वर्षको तुलनामा ९.७५ ले बढिछ । वित्तीय जोखिम सुशासन मूल्यांकनमा ८४.५ अंक ल्याएका छौ जुन गत वर्षको तुलनामा ६.० ले बढी छ । प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले गरेको गाउँपालिकाको कार्यसम्पादन मुल्यांकनमा ६४.२० अंक प्राप्त गरेका छौ । गाउँपालिकाको गत आ.व.२०७९।०८० को अन्तिम लेखा परीक्षण गरी प्रतिवेदनमा कायम भएको वेरुजु सम्परीक्षण भई वेरुजु अंक शुन्य भएको छ । गत वर्ष हामीले कुल बजेटको ७९.९२ प्रतिशत खर्च गरेकोमा चालु आ.व.को हाल सम्म ६८.०७ प्रतिशत बजेट खर्च भएको छ । जसमा चालु तर्फ

७५.१८ प्रतिशत र पुजिगत तर्फ ४३.८३ प्रतिशत रहेको छ । यी सबै कार्यसम्पानको सूचकहरूको मुल्यांकन र खर्च गर्ने क्षमताबाट हाम्रो क्षमता र कार्यसम्पादन राम्रो भएको देखिन्छ ।

गाउँ सभाका सदस्यहरू,

यो गाउँसभाको अधिवेशन बजेट अधिवेशन भएकोले विशेष गरी वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रमका विषयमा केन्द्रित हुनेछ यसका साथै गाउँसभाबाट गठन भएका समितिहरूको वार्षिक प्रतिवेदनहरू र न्यायिक समिति र अनुगमन समितिहरूको पनि प्रतिवेदन पेश गरिनेछ साथै अन्य विषयवस्तुहरू पनि रहनेछन ।

सभाका सदस्यहरू, आजको बैठकको कार्यसूची देहाय अनुसार रहेको छ ।

१. गाउँसभाको सत्रौं अधिवेशनको बैठक आव्हान गरेको वाचनपत्र सुनाउने ।
२. सभाको सफलताको शुभकामना ।
३. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, २०८२/०८३ पेश ।
४. अनुगमन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ पेश ।
५. न्यायिक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ पेश ।
६. लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन २०८१ पेश ।
७. योजना तथा शुसासन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन २०८१ पेश
८. विधायन समितिको प्रतिवेदन, २०८१ पेश
९. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व विधेयक, २०८२ पेश ।

त्यस पछि अध्यक्षज्यूबाट सरुमारानी गाउँपालिकाबाट दोश्रो गाउँ सभाको सत्रौं अधिवेशनको दोश्रो बैठकको अन्य विषयवस्तु अगाडी बढाउनु भएको थियो ।

निर्णय नं. २ सभाको सफलताको शुभकामना मन्तव्य सम्बन्धमा ।

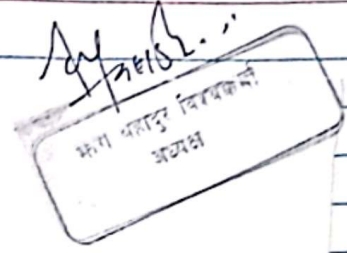
सरुमारानी गाउँपालिकाको दोश्रो गाउँसभाको सत्रौं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा तपशिलका सदस्यहरूले समसामायिक विषयमा शुभकामना मन्तव्य राख्नु भएको थियो ।

तपशिल

- श्री चिन्त बहादुर सोमैमगर- गाउँपालिका प्रवक्ता एवं वडा नं. ४ का वडा अध्यक्ष
- श्री मो.हलिम हलुवाई- आर्थिक विकास समितिको संयोजक/कार्यपालिका सदस्य
- आशा वि.क. कार्यपालिका सदस्य
- श्री नर बहादुर घर्ती -१ नं. वडा अध्यक्ष
- श्री रुद्र पन्थी- वडा नं. २ का वडा सदस्य

निर्णय नं. ३ वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, २०८२/०८३ सम्बन्धमा

प्रस्ताव न. ३ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँपालिकाको मिति २०८१।०३।०६ गतेको बैठकबाट निर्णय भई स्वीकृतको लागी पेश भएको सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम दोश्रो गाउँसभाको सत्रौं अधिवेशनबाट स्वीकृति प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

सरुमारानी गाउँपालिकाको दोश्रो गाउँसभाको सत्रौं अधिवेशनमा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री झगवहादुर विष्टकर्मज्यूबाट प्रस्तुत

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

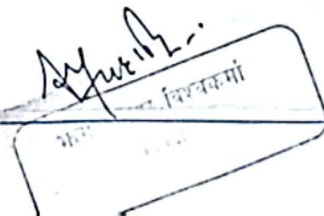
सरुमारानी गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू,

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

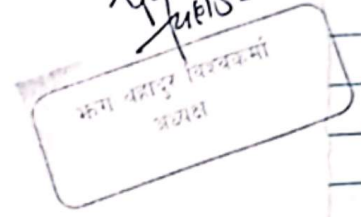
सभाका सचिव ज्यू,

राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

- सरुमारानी गाउँपालिकाको दोश्रो गाउँसभाको १७ औं अधिवेशनमा उपस्थित सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु।
- संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमबाट मुलुकको चौतर्फी विकासको आकांक्षा पूरा गर्न नेपालको संविधान बमोजिम सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना पछि गठित सरुमारानी गाउँपालिकाको प्रथम र दोस्रो निर्वाचन पश्चायत पनि निर्वाचित स्थानीय सरकार प्रमुखको हैसियतले यस गरिमामय गाउँसभामा आठौं पटक अर्थात आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा हर्षित र गौरवान्वित महसुस गरेको छु।
- यस अवसरमा परिवर्तनका निमित्त विभिन्न कालखण्डमा चलेका राजनीतिक आन्दोलन, संघर्ष र क्रान्तिहरूको गौरवपूर्ण इतिहासलाई सम्मान गर्दै नेपालको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता, राष्ट्रिय हित र लोकतन्त्रका लागि आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति उच्च सम्मान सहित भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।
- सरुमारानी गाउँपालिका स्थापना काल देखि हाल सम्म विभिन्न चरणमा नेतृत्व गर्नुहुने सवै व्यक्तित्वहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै उहाँहरूले पुर्याउनु भएको योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु।
- नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न गाउँपालिकामा सक्रिय राजनीतिक दलहरूका पदाधिकारी तथा प्रतिनिधिहरू पूर्व जनप्रतिनिधिहरू, शिक्षक, बुद्धिजीवी, समाजसेवी, सहकारी, संघसंस्था, लक्षित वर्ग, सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूबाट प्राप्त सकारात्मक सल्लाह सुझावका लागि सम्बन्धित सवैमा गाउँपालिका आभार प्रकट गर्दछु।

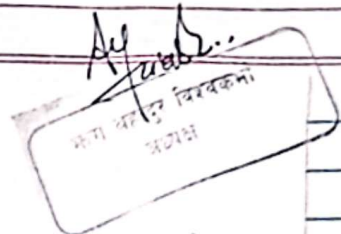

गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

अव म आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय गाउँसभा समक्ष प्रस्तुत गर्दछु।

१. नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धमा उल्लेख भएका नीतिगत व्यवस्था, संघ, प्रदेशबाट निर्माण भएका कानुनहरु, आवधिक योजनाहरु, दिगो विकास लक्ष्य, विभिन्न क्षेत्रगत योजना, प्रदेश सरकारको आवधिक योजना तथा नीतिहरु, यस गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालिन खर्च संरचना, सडक गुरुयोजना, खानेपानी तथा सरसफाई योजना, भुउपयोग योजना, सामाजिक समावेशी नीति, स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन, स्थानीय तह वित्तिय सुशासन जोखिम मूल्यांकन, लुम्बिनी प्रदेश सरकार तथा यस गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले मार्गदर्शन गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरु र गाउँपालिकाले तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका अन्य नीतिगत र कानुनी प्रावधान आदि पक्षलाई समेत ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याईएको छ।
२. सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका बासीको समृद्धिको चाहना पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ. व. २०८२/८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं। यसका लागि दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी जनताको लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकासमा जोड दिईनेछ।
३. संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भै एकल अधिकार र साझा अधिकारका विभिन्न क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु, सबै वडामा सडक पूर्वाधारको पहुँच हुनु, सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै गाउँपालिका उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु, घरहरुको निर्माणमा भवनसंहिता पालना हुने क्रम बढ्नु तथा नक्सापास गर्न नागरिकको आकर्षण बढ्नु, वित्तीय सुशासन कायम राख्न सफल हुनु, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकासमा वृद्धि भई सेवा प्रवाह सुदृढ रहनु, प्रविधिमा पहुँच भई सूचना प्रणालीको प्रयोगमा वृद्धि हुनु विभिन्न वर्ग र समुदायको क्षमता विकास एवं आर्थिक सुधार हुनु आदि विषयहरुलाई हामीले अवसरका रुपमा लिएको छौं।
४. गाउँपालिकाको समग्र आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय, विपद् जोखिम न्यूनीकरण, वातावरण संरक्षण र समग्र संस्थागत विकासका लागि आवश्यक नीतिगत तथा संस्थागत पूर्वाधारहरु तयार गरी सन्तुलित विकासलाई जोड दिइएको छ। विगतका आर्थिक वर्षमा लिएका दुरगामी सोंच तथा कार्यक्रमलाई सफल बनाउने जिम्मेवारीका साथै जिल्लाको साझा सरोकारका विषयमा,

अन्तरपालिका समन्वय र सहकार्य गर्दै आपसी एकतालाई मजबुत बनाउने र सुशासन प्रवर्द्धनलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।

५. स्थानीय तहको योजना व्यवस्थापन प्रक्रियालाई सूचना तथा तथ्यमा आधारित, सूचना प्रविधिमैत्री, नतिजामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ। वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अनुसार चरणबद्ध रूपमा तर्जुमा गरि प्राथमिकतामा परेका आयोजनालाई छनौट गर्ने पद्धतीको विकास गरिनेछ।

भौतिक पूर्वाधार विकास: विकासको आधार

सडक, पुल र शहरी विकास

६. भौतिक पूर्वाधार विकास: विकासको आधारलाई पुरा गर्ने नीति अनुसार यस गाउँपालिकाले सडक यातायात गुरुयोजना निर्माण गरिसकेको र सो योजना अनुसार सडक निर्माणलाई प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयन गरिनेछ। निर्मित सडकहरूको स्तरोन्नति तथा सुरक्षित सडक यातायात अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न अधिकतम प्रयत्न गरिनेछ।
७. सडक पूर्वाधारको स्तरोन्नति गरी यातायात सेवालाई प्रभावकारी बनाइनेछ। आगामी आर्थिक वर्ष संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र यस गाउँपालिकाको साझेदारीमा यस गाउँपालिकाको मुख्य सडकको रूपमा रहेको ऐरावती-वडाडा-जस्पुर -पुठाखोला दाङ्ग, सडक र नर्सरी आटीटार बडा कार्यालय छात्रावास जोडने सडक स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। साथै स्थानीय पूर्वाधार सहयोग कार्यक्रम (LISP) को आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र यस गाउँपालिकाको साझेदारीमा अन्य सडकहरूको स्तरोन्नति र सिचाई योजनाहरूको कार्य सुरु गरिने छ।
८. जलवायु उत्थानशील, समावेशी, जवाफदेही तथा दिगो स्थानीय पूर्वाधारका लागि आवश्यक नीति तथा कानून निर्माण गरीएकोले उक्त कानूनहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। गरिबी न्यूनीकरण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने आयोजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ।
९. गाउँपालिकाको भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारण गरे बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सरकारको समेत लगानीमा वस्ती विकास सम्बन्धी पूर्वाधार विकास निर्माण कार्य व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा संचालन गरिनेछ।
१०. भूक्षय जोखिम भएको ठाउँमा बायोइन्जिनियरिङ जस्ता नविनतम प्रविधिको अवलम्बन गरि पहिरो नियन्त्रण तथा सडक संजाललाई भरपर्दो र सुविधा सपन्न बनाउन पहल गरिनेछ। सडक पूर्वाधारको छेउछाउँमा वृक्षारोपण, सडकको ट्रयाक खोल्ने आयोजनामा समेत बायोइन्जिनियरिङ्गतर्फ कम्तिमा १% बजेट सुनिश्चित गर्दै आयोजनालाई दिगो र वातावरणमैत्री बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

भक्त बहादुर विद्यार्थी
अध्यक्ष

११. गाउँपालिकाको पूर्वाधार विकासमा प्रभाकारिता ल्याउन दोहोरोपना हटाई अन्तरतह तथा अन्तर निकाय समन्वय कायम गरिनेछ। गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरूको सुरक्षा सुनिश्चताको लागि सडक हेरालु/मर्मत कार्यकर्ताको व्यवस्था गरी परिचालन गरिनेछ।
१२. भवन निर्माण गर्दा भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्नेतर्फ ध्यान दिदै भवन आचारसंहिताको पालन गराउन पहल गरिनेछ। शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड स्थानीय परिवेशका आधारमा तर्जुमा गरी भवन निर्माण नक्सा पूर्वस्वीकृति कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
१३. सरुमारानी गाउँपालिका वडा नं. ६ को ओज्जेनीमा सडक पुलको डिपिआर निर्माण कार्य सम्पन्न भएकोले संघीय सरकारको सहयोगमा उक्त पक्की पुल निर्माण गर्न पहल गरिनेछ।
१४. झोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रमतर्फ सम्पन्न हुन बाँकी झोलुङ्गे पुलहरू सम्पन्न गर्ने र नयाँ स्थानहरूमा झोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य अगाडि बढाई खोलानालाको कारण जनधनको क्षति न्यूनीकरण र आवतवाजत सहजीकरण गरिनेछ।

खानेपानी र सरसफाई:-

१५. गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी योजना (WASH Plan) वमोजिम मुहानदेखि मुखसम्म सुरक्षित खानेपानीको सुनिश्चताका लागि खानेपानी शुद्धता परीक्षण कार्यलाई अगाडी बढाई मुहान, ट्याङ्की तथा धाराको पानी शुद्धता जाँच गरिनेछ।
१६. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी भएका तथ्यांकहरूलाई अध्यावधिक गरी खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी योजना (वास योजना)लाई अध्यावधिक गरिनेछ। WASH योजनालाई क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ। खानेपानीहरूको मुहान दर्ता र उपभोक्ता समितिलाई दर्ता गर्ने कार्य सुरुवात गरिएको छ। उक्त कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ।
१७. आगामी आ.व. २०८२।०८३ देखि नेपाल स्वास्थ्यका लागी पानी (नेवा) कार्यक्रमको साझेदारीमा आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाई सेवावाट विमुख समुदायको पहिचान गरी उक्त संस्थाको साझेदारीमा खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी १४१ घरधुरीमा एकघर एकधारा खानेपानीको पहुँच विस्तार गरिने छ। साथै संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा समेत एक घरएक धाराको नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ।
१८. स्वच्छ खानेपानीमा सवैको पहुँच अभिवृद्धि गरिनुका साथै सरसफाई र फोहरमैला व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिईनेछ। फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्नुको साथै फोहरमैलाको व्यवस्थापन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्न्धी रणनीतिक योजना निर्माण गर्ने पहल गरिनेछ।
१९. वडा समितिहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी घर, समुदाय र बजार क्षेत्रको फोहरको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ। सरुमारानी गाउँपालिकालाई खुला दिशामुक्त सुनिश्चितता तथा पूर्णसरसफाई उन्मुख हुदै पूर्णसरसफाई युक्त गाउँपालिका बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई

भक्त बहादुर विद्यार्थी
अध्यक्ष

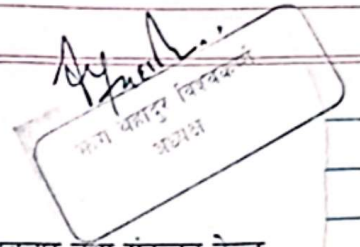
२०. विद्युतको पहुँच नपुगेका घरधुरीमा ऊर्जामा पहुँच सुनिश्चिताका लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँगको समन्वयमा केन्द्रीय प्रसारण लाइन विस्तारमा जोड दिइनेछ। ऊर्जाको पहुँच नपुगेको घरधुरीमा वैकल्पिक ऊर्जा विस्तार गरिनेछ।
२१. नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा गाउँपालिकाभित्र सिंचाईका सम्भावना भएका क्षेत्रहरू पहिचान गरी पोखरी सिंचाई(Deep/Sallowtube), साना तथा मध्यम खालका सिंचाई आयोजना मार्फत सिंचाई सुविधा वढाई उत्पादन वृद्धिमा जोड दिइनेछ।
२२. स्थानीय तह भित्रको समग्र जलधोतको अध्ययनकासाथै सतह सिंचाइ योजना, भूमिगत सिंचाइ योजना, लिफ्ट सिंचाइ, नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ योजना एवं जलाशय निर्माण तथा पोखरी संरक्षण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ। सिंचाइ आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा उपभोक्तालाई जिम्मेवार बनाउने नीति लिइनेछ। साना तथा मझौला सिंचाई योजना निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ।

आर्थिक विकास रोजगारीको आधार:

कृषि:

२३. कृषि क्षेत्रमा रहेका श्रमशक्तिको अभावलाई सम्बोधन गर्दै आवश्यक ज्ञान, सिप, प्रविधि र लगानीको वातावरण सिर्जना गरी कृषि यन्त्रीकरणमा विशेष जोड दिइनेछ। वीउ उत्पादन, र वाली संरक्षण सेवालाई प्रावकारी रूपमा अगाडी वढाईनेछ।
२४. सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराई कृषि वजारीकरण वृद्धि गर्न उपयुक्त कृषि प्रविधिको विकास तथा विस्तार गरिनेछ। कृषिका कार्यक्रमहरूको संचालनमा सम्भव हुने सबै क्षेत्रमा महिला संलग्नता एवं सहभागितालाई वृद्धि गरिनेछ। कृषि तालिम सकभर स्थलगत रूपमा किसानको गाउँघर र गाउँ नजिक पुर्याउने प्रवन्ध मिलाइनेछ।
२५. खाद्य सुरक्षा, खाद्य संप्रभूताका साथै पोषण सुरक्षा सुनिश्चितताको मान्यता अनुरूप उत्पादक र उपभोक्ताको अधिकार सुनिश्चित गर्ने गरी कृषिमा विविधीकरण, व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण र वजारीकरणमा जोड दिइनेछ।
२६. स्थानीय उत्पादनको वजारीकरण तथा उपभोगको संस्कृति विकास गर्न खाद्य आनीबानी परिवर्तन र पोषणयुक्त खाद्यवस्तु उपभोग सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२७. पोषण तथा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चितताका लागि पौष्टिक महत्व बोकेका लोपोन्मुख रैथाने वाली संरक्षण कार्यमा विशेष जोड दिइनेछ। व्यवसायिक कृषि फर्म संचालन गरी अघि वढेका युवा कृषकहरूलाई प्रोत्साहन मुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
२८. कृषक समूह गठन गर्नुको साथै समूह मार्फत गरिने कृषि पद्धतिको विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
२९. उत्पादन वृद्धि गर्न उत्प्रेरित गर्नुपर्ने, निकासीलाई प्रवर्द्धन गर्नु पर्ने र कुनै खास क्षेत्र, समुदाय तथा वाली वस्तुहरूलाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने अवस्थामा उत्पादनमा आधारित अनुदान दिने रणनीतिक उपाय समेत अपनाइनेछ।

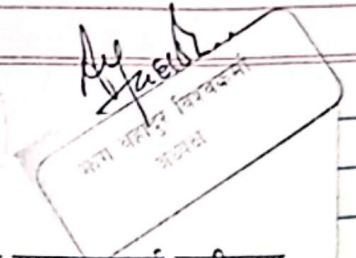

३०. उत्पादित वस्तुहरूलाई बजारीकरणका लागि पायक पर्ने ठाउँहरूमा हाटबजार तथा संकलन केन्द्र स्थापना गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
३१. कृषि सहकारीहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ । वैज्ञानिक भू-उपयोग प्रणालीको उपयोग गरी उर्वरा कृषि भूमिलाई गैर कृषि प्रयोगमा ल्याउन निरुत्साहित गरिनेछ ।
३२. विपादीवाट मानव स्वास्थ्यमा पर्ने दुरगामी असरलाई मध्यनजर गर्दै रसायनिक विपादी तथा मलको प्रयोजन कम गर्दै प्रांगारिक उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । कम्पोष्टमल निर्माणको लागि कृषकहरूलाई आवश्यक ज्ञान, सीप, र क्षमता विकास गर्न तालिम प्रदान गरिनेछ ।
३३. पालिकामा दर्ता भएका सक्रिय पकेट क्षेत्रहरू मार्फत सुन्तला, कफी र मसलावालिनाई प्राथमिकतामा राखेर प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३४. सरुमारानी कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मार्फत स्रोत केन्द्र मार्फत उद्यमी व्यवसायी, सहकारीकर्मी एवम् कृषकहरूको क्षमता विकास तालिम समेत दिन सक्ने केन्द्रको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।

पशुविकास

३५. वास्तविक पशुपालक कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गर्नका लागि उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण, विविधीकरण र यान्त्रिकरण गरी आयात प्रतिस्थापन गर्ने, आत्मनिर्भर हुँदै निर्यातको दर बढाउने, रोजगारी सिर्जना गरी पशुपालन पेशालाई सम्मानित पेशाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
३६. नवीनतम पशुपालन प्रविधिको अवलम्बन गर्दै कृषकहरूको पशुपन्छी जन्य उत्पादन वृद्धि गर्ने सोचले नवीनतम प्रविधि सिकाई केन्द्रको रूपमा सरुमारानी कृषि तथा पशुपन्छी विकास स्रोत केन्द्रलाई थप प्रभावकारी रूपले संचालन गरिनेछ ।
३७. पशुपालन विशेष पकेट क्षेत्रको स्थापना गरी सामुहिक पशुपन्छी जन्य उत्पादन (दुध, मासु) वृद्धिमा जोड दिइनेछ । पशुजन्य वस्तु विशेषतः वाछापालन (खसी बोका) भैसीपालन (दुध) लाई उत्पादनमा आधारित अनुदान उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
३८. व्यवसायिक पशुपालन क्षेत्रमा युवाको आकर्षण बढाउनका लागि कृषक/कृषक समूह/फर्म/व्यवसायीहरूलाई उत्प्रेरित गर्नका लागि किसान संग गाउँ सरकार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३९. पशुपन्छीहरूमा फैलिने विभिन्न महामारी जन्य रोगहरू नियन्त्रण गर्न पशुपन्छी उपचार तथा खोप सेवालाई थप प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४०. पशु आहारा सुधार गर्न तथा उत्पादन लागत कम गराउने उद्देश्यले आहारा विकासका लागि बहुवर्षिय डाले तथा भुईँ घाँसहरूको विउ वेर्ना वितरण गरी घाँस खेतीको क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।
४१. पशुपन्छीवाट मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकूल असरहरूलाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम, व्यवस्थित पशुपन्छी पालन कार्यक्रम र कृषकको दैनिकीमा सजिलो बनाउनका लागि यान्त्रिकरण कार्यक्रम तर्जुमा गरी संचालन गरिनेछ ।

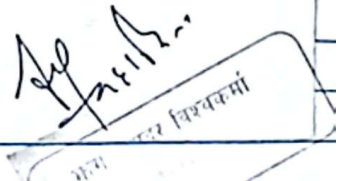

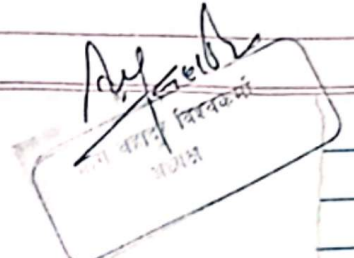
४२. पशुपन्छी पालन क्षेत्रमा आईपने विभिन्न बेथिति, कालावजारी र अन्य समस्याहरूलाई न्यूनीकरण गर्न बजार अनुगमन तथा नियमन कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपले संचालन गरिनेछ।
४३. पशुपालन व्यवसायबाट राम्रो उत्पादन तथा आम्दानी लिन उन्नत पशु नस्ल तथा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिइनेछ।
४४. पशु तथा पशुपन्छी जन्य उत्पादन बजारीकरणका लागि दुग्ध सहकारी/निजी डेरी/मासु पसल अन्य निर्यातकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन गर्न कार्यक्रमको तर्जुमा गरी संचालन गरिनेछ।
४५. कृषि उत्पादनमा वृद्धि: सरुमारानी गाउँपालिकाको समृद्धि भन्ने नारालाई कृषकको घरघरमा पुर्याउने उद्देश्यले किसानसंग गाउँसरकार कार्यक्रम र हेफर प्रोजेक्टसंगको साझेदारीमा कृषि तथा पशुवस्तुहरूको उत्पादन वृद्धि गरी गाउँपालिका क्षेत्रमा रोजगारमुलक, उद्यमशिल र मर्यादित कृषि व्यवसायको विकासको लागि गत आर्थिक वर्ष देखी सुरु गरी बहुवर्षिय रूपमा सरुमारानी गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि तथा पशु विकासमा आधारित परियोजना संचालन गरिएकोमा उक्त कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ। हेफर प्रोजेक्ट नेपाल संगको साझेदारी मार्फत कृषि, पशुवस्तुहरूको उत्पादन वृद्धि, बजारीकरण र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा कृषकहरूको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ। कृषि तथा पशु क्षेत्रमा दिइदै आएको अनुदानको ढाँचा र स्वरूप परिवर्तन गरी कृषकले गर्ने उत्पादनका आधारमा दोहोरो नपने गरी अनुदान प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ।

श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा:

४६. आ.व. २०८२/०८३ देखि रोजगार कार्यक्रमलाई अगाडी बढाउन सामुदायिक आयोजनाहरूमा लागत साझेदारी कायम गरिनेछ। बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण गरी रोजगार सुचना व्यवस्थापन प्रणालीमा बेरोजगारको सूची अध्यावधिक र व्यवस्थित गरिनेछ।
४७. पालिकाभित्र उपलब्ध रोजगारीका अवसरहरूको पहिचान गरी सोको सूचना प्रवाह गरिनेछ। स्थानीय स्तरमा रोजगार रणनीति तयार तथा अध्यावधिक गरिनेछ, जसबाट स्थानीय जनसंख्या, स्रोत र साधन, सामाजिक, आर्थिक तथा रोजगारीको तथ्यांक विश्लेषण गरिनेछ।
४८. वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको लागि श्रम स्वीकृति र पुनः श्रम स्वीकृतिको कार्यलाई पालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रबाट सहजीकरण गरिनेछ र वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउनका लागि वैदेशिक रोजगारीमा जानुपूर्व अभिमुखीकरण तथा अनावश्यक ठगी हुन बाट बच्नका लागि सचेतनाका कार्यक्रम गरिनेछ, जसबाट वैदेशिक रोजगारीमा गएका युवाहरूको आप्रवसन अवस्था सुरक्षित हुन मद्दत पुग्नेछ।
४९. स्थानीय स्तरमा रोजगारीको प्रवर्द्धनका लागि सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्भव भए सम्म श्रममुलक प्रविधिको प्रयोग गरी रोजगारी सिर्जनामा जोड दिइनेछ।
५०. वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरूलाई सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा सक्षम बनाउनका लागि पुनः एकीकरण कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। मृतक कामदारको नजिकका हकवालालाई

आर्थिक सहायता प्रदान, अङ्गभङ्गलाई आर्थिक सहायता, कामदारका परिवारलाई स्वास्थ्य उपचार सहयोग, शव व्यवस्थापन, उद्धार सम्बन्धी कार्य, छात्रवृत्ति कार्यक्रम वैदेशिक रोजगारीमा गएर अङ्गभङ्ग तथा मृत्यु भएका परिवारको लागि वैदेशिक रोजगार बोर्डबाट प्राप्त गर्ने आर्थिक सहायतामा सहजीकरण गरिनेछ ।

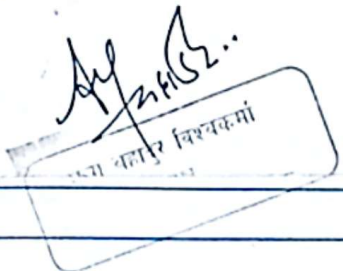
- ५.१. पालिकामा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई निजी क्षेत्रहरूमा काम गर्नको लागि सरोकालवाला तथा रोजगारदाताहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरण गरिनेछ ।
- ५.२. कन्सुलर तथा कानूनी परामर्श सेवाहरू जस्तो खोजतलास र उद्धार सम्बन्धी कार्य, विदेशवाट मृतकको शव झिकाउने, क्षतिपूर्तिका लागि निवेदन दिने कार्यहरू रोजगार सेवा केन्द्रबाटै गरिनेछ ।
- ५.३. वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र सीपयुक्त बनाउन तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकहरूको सीप र पूँजीको अधिकतम उपयोग गरी गाउँमा नै व्यवसायीक बनाउन उनिहरूको सामाजिक तथा आर्थिक पुनःएकीकरणका गतिविधिहरूलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिनेछ । यसको लागि आगामी दिनमा श्रम आप्रवासन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

लघुउद्यमको विस्तार: घर घरमा स्वरोजगार

- ५.४. व्यवसायिक सीप विकासमार्फत् पहिचान भएका उद्यमीहरूलाई प्राविधिक सहयोग तथा उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गरी आवश्यकता र पहिचानका आधारमा सीप विकास तालिम र प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- ५.५. गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत उद्यमीको स्तरोन्नति, आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- ५.६. अति विपन्न परिवारका सदस्यहरूलाई सिपमूलक तालिम उपलब्ध गराई स्वरोजगारमा आवद्ध गरिनेछ । विभिन्न संघसंस्थासंगको सहयोगमा सीपमूलक तालिमहरू संचालन गरी स्वरोजगार सृजना गरिनेछ ।
- ५.७. हाल सम्म सिप विकास तालिम लिएका उद्यमिहरूको तय्याडक संकलन गरी प्रोफाइल तयार गरिनेछ । पालिका अन्तरगत सवै वडाहरूमा उद्यमहरूको संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ । उद्यमीहरूले उत्पादन गरेका उत्पादीत सामाग्रीको बजारीकरणमा गाउँपालिकाले सहजीकरण गरिनेछ ।

सहकारी:

- ५.८. "सहकारी एक: उत्पादन अनेक" अभियानमार्फत गाउँपालिका भित्रका सवै सहकारी संस्थाहरूले उत्पादन, वचत संकलन तथा बजारीकरण जस्ता कुनै एक क्षेत्रमा उल्लेख्य कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

मंगल बहादुर विष्ट
प्रमुख

५९. जिल्ला सहकारी संघ तथा गाउँपालीका स्तरिय सहकारी, संघ र अन्य निकायसँगको समन्वयमा सहकारीको नियमन तथा सहजीकरणलाई प्रभावकारी बनाई समान उद्देश्य र कार्यक्षेत्र भएका सहकारीबीच एकीकरण, निष्क्रिय सहकारी खारेजी र उत्पादनमूलक सक्रिय सहकारीहरूलाई क्षमता विकास तथा प्रोत्साहन गरिनेछ।
६०. बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी तथा साझेदार संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा गाउँ गाउँमा डिजिटल वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
६१. सहकारीलाई उत्पादन र बजारीकरणमा सहयोग गरिनेछ। सहकारी संस्था र लक्षित वर्गको क्षमता विकासको लागि विभिन्न सशक्तीकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गरी सहकारीको माध्यमबाट उत्पादित वस्तु तथा सेवाहरूको प्रवर्द्धन र बजारीकरण गरिनेछ। सहकारी दर्ता, सञ्चालन, नियमन र अनुगमन सम्बन्धी मापदण्ड निर्माण गरी प्रभावकारी नियमन तथा अनुगमनको परिपाटी सुरुवात गरिनेछ। सहकारी संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक समन्वय, सहजीकरण गरिनेछ।
६२. सरुमारानी गाउँपालिकाका सक्रिय रहेका मध्ये मुख्य दुई कृषि सहकारीमा कृषि प्राविधिक जनशक्ति गाउँपालिका र सहकारी संस्थाको साझेदारीमा परिचालन गरिनेछ।

सामाजिक विकास

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र सामाजिक सुरक्षा

६३. महिला, अपांगता भएका व्यक्तिहरू, यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदाय, बालबालिकाहरूको हकको संरक्षण तथा प्रगति सम्बन्धी नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिनेछ। लैंगिक उत्तरदायी बजेट प्रणाली लागू गर्ने प्रयास गरिनेछ।
६४. सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा महिला, अपांगता भएका व्यक्तिहरू, यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदाय, बालबालिकाहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ।
६५. स्थानीय तहमा उपलब्ध गराउने सार्वजनिक शिक्षा, सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाई इत्यादि सबै प्रकारका सेवाहरूमा लैंगिक समानता, यौनिक अल्पसंख्यक, अपांगता भएका व्यक्तिहरूको सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चित गरिनेछ।
६६. यौन उत्पीडन, दुर्व्यवहार, शोषण, बाल दुर्व्यवहार सम्बन्धित उजुरीहरूमा शून्य सहनासिलताको नीति लिई सो उजुरीहरूलाई गोप्य ढंगले तत्काल छानबिन गरी कानूनी प्रक्रियामा लैजान आवश्यक कार्य गरिनेछ।
६७. छोरीपेवा बचत कार्यक्रम, ग वर्गको अपाङ्गता, अनाथबालबालिका सहयोग जस्ता लोकप्रिय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।

मंगल बहादुर विष्ट
प्रमुख

महोदय
नमो

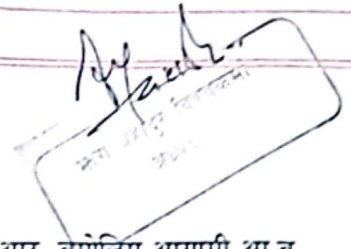
६८. बेरोजगार युवाशक्ति, सामाजिक, आर्थिक तथा विविध कारणले पछिपरेका दलित, महिला तथा पछाडि परेका समुदायका नागरिकलाई सिपमुलक तालिमको माध्यमबाट रोजगारी सिर्जना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६९. सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रम (जेष्ठ नागरिक भत्ता, दलित, एकल महिला, विधवा भत्ता, पूर्ण अपाङ्ग, आशिक अपाङ्गता, बाल पोषण भत्ता, लोपउन्मुख जातिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७०. लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि लैङ्गिकहिंसासम्बन्धी स्थानीय तहको अवधारणा अनुरूप कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । महिला, बालबालिका, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक र अति विपन्नहरूका लागि लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
७१. लागू औषध दुर्व्यसन र आत्महत्याको दरलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि स्थानीय तह, विद्यालय, सुरक्षा निकाय, आम सञ्चार तथा गैर सरकारी क्षेत्रसँगको समन्वयमा मनोसामाजिक परामर्श लगायत सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू आवश्यकताका आधारमा सञ्चालन गरिनेछ ।
७२. महिला विरुद्ध हुने सबैप्रकारका भेदभाव उन्मुलन सम्बन्धी सन्धी CEDAW र वेईजिङ्ग सम्मेलन, ILO सन्धी सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । बाल विवाह, बहुविवाह र बालश्रम सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
७३. नेपाल सरकारले तय गरेका बहुक्षेत्रीय सरोकारका विषयहरू: लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण, बालमैत्री स्थानीय शासन, अपाङ्ग मैत्री कार्यक्रम, पोषणमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको लागि निर्धारित नीतिहरू क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । यस्ता कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि टोल विकास संस्थाहरूको क्षमता विकास गरी परिचालन गरिनेछ ।
७४. सामाजिक विभेदको न्युनीकरणको लागि बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, बोक्सी जस्ता प्रथाहरू न्युनीकरण गर्न, छुवाछूत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र महिला हिंसा, घरेलु हिंसा जस्ता घटनाहरूमा कमी ल्याउन विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू, कानुनी साक्षरता कार्यक्रमहरू बहस, पैरवीहरू संचालन गरी सामाजिक सहिष्णुता र सौहार्दता सहितको समातामूलक समाजको आधार तयार गर्न प्रयत्न गरिनेछ । यी कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि टोल विकास संस्थाहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य:

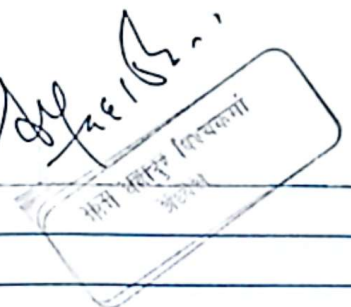
७५. सर्वव्यापी स्वास्थ्य पहुँचको अवधारणा अनुसार गाउँपालिकावासीलाई निःशुल्क आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भएको सुनिश्चित गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र यस गाउँपालिकाको समन्वय तथा साझेदारीमा कोभिड-१९ लगायत महामारी जन्य रोगको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न विभिन्न अभियान, कार्यक्रमहरू संचालन गरिदै आएकोमा त्यस्ता महामारीहरू देखापर्न सक्ने सम्भावनालाई मध्यनजर गरी आवश्यक सतर्कता एवं पूर्व तयारी गरिनेछ ।

महोदय
नमो

७६. गाउँपालिकाको आधारभूत अस्पताल निर्माणको लागि सम्पन्न डि.पि.आर. बमोजिम आगामी आ.व. २०८२/८३ मा संघीय सरकारको सहयोगमा अस्पतालको भवन निर्माण कार्यको लागि पहल गरिनेछ ।
७७. स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई बाल, किशोर-किशोरी, अपाङ्ग तथा जेष्ठ नागरिक मैत्री संस्थाको रूपमा विकास गर्नुका साथै स्वास्थ्य क्षेत्रको सेवा प्रवाहमा आवश्यक औषधि तथा औजार उपकरणहरूको व्यवस्थापन सहित हालको अवस्थामा थप सुधार गरी गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।
७८. सम्पूर्ण वडाका दुर्गम, अपायक टोलवस्ति तथा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपभोग कम भएका क्षेत्रमा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्वास्थ्यकर्मी, विशेषज्ञ चिकित्सक समेतको सहभागितामा स्वास्थ्य परामर्श घुम्ति स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन गरी महामारी जन्य सरूवा तथा क्षयरोग, एच.आई.भि, धाशप्रधाशजन्य, सुगर, उच्चरक्तचाप, मुटु मृगौला, क्यान्सर (स्तन, पाठेघरको मुख), लगायत नसर्ने दीर्घरोगहरूको स्क्रिनिङ समेत गरी समयमै सम्बन्धित अस्पतालसम्म प्रेषणको व्यवस्था गरिनेछ । साथै दीर्घरोग स्वास्थ्य उपचार सहायता र विपन्न असहाय उपचार सहायता कार्यक्रम वास्तविक पिडितलाई राहत हुने गरि व्यवस्था गरिनेछ ।
७९. बाल तथा मातृ स्वास्थ्य सेवा सुधारका लागि महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्वास्थ्यकर्मी, आमा समुह, टोल विकास समिति, जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाहरूको सक्रियतामा प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रम पूर्णखोप घोषणा सुनिश्चितता तथा दिगोपनालाई निरन्तरतया कायम गर्न खोप कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकता दिइने र खोपकेन्द्र भवन निर्माण एवं मर्मत गरिनेछ ।
८०. पूर्ण गर्भजाँच, पूर्ण संस्थागत प्रसूति, पूर्ण उत्तर प्रसूति जाँच सेवा सहित पूर्ण प्रजनन स्वास्थ्य सुनिश्चित वडा र गाउँपालिका घोषणा अभियान सुनिश्चित गरिनेछ । सुत्केरी पोषण स्थानिय स्तरमा उत्पादित अण्डा तथा हाईजेनिक सामग्री, आकस्मिक अवस्थामा गरिने प्रेपणमा एम्बुलेन्स यातायात सहायता, घरमै गई गरिने उत्तर प्रसूति जाँच सेवा कार्यक्रमलाई निरन्तरता, गर्भवती महिलाहरूको स्वास्थ्य उपचारमा ग्रामीण अल्ट्रा साउण्ड कार्यक्रम नियमित संचालन हुने गरी स्वास्थ्य संस्था स्तरसम्म आमा र नवजात शिशुको पोषण, सरसफाई अवस्थामा सुधार, विशेषज्ञ प्रसूति सेवामा सहज पहुँच, गर्भावस्था एवं सुत्केरी पछि हुन सक्ने जटिलताको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८१. तोकिय बमोजिमका निःशुल्क आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सबै तहका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नियमित प्रवाह हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । गाउँपालिकामा सुचिकृत प्रसूति केन्द्रबाट प्रदान गरिने प्रसूति सेवा सेवालाई थप प्रभावकारी गराइनेछ ।
८२. आँखा स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट संचालित सेवालाई थप प्रभावकारी रूपले संचालन गरी विद्यालय एवं समुदायमा स्क्रिनिङको व्यवस्था गरिनेछ ।

Handwritten signature and date 2073.

८३. स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान गरिने सेवाहरूको रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङलाई गुणस्तरिय बनाउन स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना र ELMIS प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूको सिप क्षमतावृद्धि गरिदै लगिनेछ ।
८४. प्रदान गरिदै आएको गर्भवती तथा सुत्केरी आमालाई फोलिक एसिड तथा क्याल्सियम चक्री निःशुल्क रूपमा प्रदान गरिदै आएको सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै बाट्रेसाल, हंसपुर र ढुङ्गेगढि स्वास्थ्य चौकीमा संचालनमा रहेको ल्याव सेवालाई थप स्रोत साधनको व्यवस्था सहित प्रभावकारी सेवा दिइनेछ ।
८५. स्वास्थ्य सेवाको सुधार एवं दिगो विकासका लागि सरुमारानी गाउँपालिकामा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू, खोपकेन्द्र तथा गाउँघर क्लिनिकबाट सामुदायिक स्वास्थ्य सेवालाई प्रत्याभूत गराई विपयगत कार्यक्रम एवं संघ संस्थाहरूको सहकार्य र समन्वयलाई निरन्तर कायम गरिनेछ ।
८६. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत कुपोषण, रक्तअल्पता, तथा परजीवि नियन्त्रण, शुद्ध खानेपानी वितरण, स्वस्थ विद्यालय वातावरण, विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम तथा विद्यार्थीहरूको व्यक्तिगत सरसफाई, विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण सप्ताह मनाउने लगायतका कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
८७. किशोर किशोरी मैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको विस्तार गरी सबै संस्थाहरूलाई सूचित गरिदै लगिने छ । साथै बालविवाहलाई न्यूनीकरण र यससँग सम्बन्धित सचेतना अभिवृद्धि, महिनावारी भएको बेला छात्राहरूको विद्यालय उपस्थितिमा निरन्तरता दिन निःशुल्क गुस्तरिय सेनेटरी प्याड वितरणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
८८. असी वर्ष उमेर पुगेका जेष्ठ नागरिक तथा पूर्ण अपाङ्गता फरक क्षमता भएका व्यक्ति लक्षित कार्यक्रम संचालन गरी स्वास्थ्य परिक्षण, उपचार र जेष्ठ नागरिक आँखा शिविर संचालन मोतिविन्दुको शल्यक्रिया सहितको सेवा प्रदान गरिनेछ ।
८९. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको प्रभावकारी सेवाको प्रोत्साहन सहित सामुदायिक स्वास्थ्य क्षेत्रमा पुर्याउँदै आउनु भएको योगदानको उच्च कदर गर्दै सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रदान गरिदै आएको प्रोत्साहनलाई निरन्तरता दिइनेछ । मोबाइल स्वास्थ्य कार्यक्रम संचार खर्च, अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
९०. सरुमारानी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका एच.आई.भि. संक्रमितका लागि उपचारमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थासम्म पहुँचका लागि यातायात र खाजा खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
९१. मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाइसिस गराइरहेका, क्यान्सर रोगी र मेरुदण्ड पक्षघातका कडाखाले दीर्घरोगी विरामीहरूलाई स्वास्थ्य विमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
९२. नसर्ने रोग तथा मानसिक रोगको रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि विद्यालय तथा समुदाय स्तरमा मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम, सुर्तिजन्य वस्तुको प्रयोग, मादक पदार्थ सेवन, लागूपदार्थ दुर्व्यसनी नियन्त्रणमा जोड दिइनेछ ।

Handwritten signature and date 2073.

[Handwritten signature]
गणेश शर्मा
मुख्य अधिकारी

९३. आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा विस्तारका लागि नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना गरि आयुर्वेद सेवा विस्तार गरिनेछ ।

९४. अपाङ्ग अस्पतालसंगको साझेदारीमा विभिन्न शारीरिक विकलाङ्ग भएका व्यक्तिहरूको लागि शल्यक्रिया तथा सहायता सामग्री प्रदान गरि शारीरिक सक्षमताको विकास गर्न उक्त अस्पतालसंग साझेदारी गरिनेछ ।

शिक्षामा रूपान्तरण: दक्ष जनशक्ति उत्पादन

डिजिटल शिक्षा पूर्वाधारको विकास र विस्तार:

९५. सबै माध्यमिक विद्यालयमा Digital Interactive Board सहितको डिजिटल पूर्वाधार तयार गरिनेछ। यस पूर्वाधार अन्तर्गत आवश्यक इन्टरनेट कनेक्टिभिटी, कम्प्युटर तथा अन्य सहायक उपकरणको व्यवस्था गरिनेछ। क्रमशः अन्य विद्यालयहरूमा समेत डिजिटल पूर्वाधारको विस्तार गर्दै लगिनेछ।

शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि र शिक्षकको पेशागत विकास:

९६. शिक्षक तालिम सञ्चालन गरिनेछ, जसमा विशेष गरी डिजिटल शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग, Digital Interactive Board मार्फत शिक्षण विधि र अनलाइन शिक्षण प्रविधिमा जोड दिइनेछ।

९७. मासिक रूपमा विषयगत शिक्षक अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी शिक्षण अनुभव आदानप्रदान तथा नवीनतम विधिहरूमा छलफल गरिनेछ।

९८. शैक्षिक क्यालेन्डर, शिक्षक डायरी, निरन्तर मूल्याङ्कन पुस्तिका तथा अन्य शैक्षिक सामग्रीहरूको उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ।

९९. प्रधानाध्यापक बैठक तथा शैक्षिक अवलोकन भ्रमणको आयोजना गरी प्रधानाध्यापकहरूको नेतृत्व क्षमता र विद्यालय व्यवस्थापन सीप विकास गरिनेछ।

१००. कक्षा ८ र SEE र कक्षा १२ मा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने उत्कृष्ट विद्यार्थी र विद्यालयलाई पुरस्कृत गरी शैक्षिक उत्कृष्टतालाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

शिक्षामा पहुँच र समावेशीकरण:

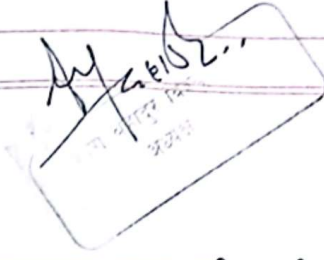
१०१. गाउँपालिका अनुदान शिक्षकको तलब भत्ता तथा पोशाकको व्यवस्थापन गरी शिक्षकको मनोबल उच्च राखिनेछ।

१०२. सुत्केरी सट्टा शिक्षक अनुदानको व्यवस्था गरी मातृत्व विदामा रहेका शिक्षकलाई सहयोग गरिनेछ।

[Handwritten signature]
गणेश शर्मा
मुख्य अधिकारी

१०३. स्थानीय पाठ्यक्रम (१-८) तथा मगर भाषाको पाठ्यपुस्तक छपाइ गरी स्थानीय भाषा र संस्कृतिको संरक्षण तथा प्रवर्धन गरिनेछ।
१०४. अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरी अभिभावकहरूलाई बालबालिकाको शिक्षामा संलग्न गराउन प्रोत्साहन गरिनेछ।
१०५. विपन्न विद्यार्थीहरूलाई सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरी उनीहरूको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ।
१०६. शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूका लागि योग तथा आध्यात्मिक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
१०७. विद्यालय सुपरीवेक्षण, अनुगमन, निरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइ शैक्षिक क्रियाकलापको नियमित अनुगमन गरिनेछ। गाउँ शिक्षा योजना निर्माण गरी स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकतामा आधारित शैक्षिक विकासको खाका तयार गरिनेछ।
१०८. सरस्वती मा.वि., बाङ्गेसालमा प्राविधिक धारका विद्यार्थीका लागि उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

विद्यार्थी विकास र अतिरिक्त क्रियाकलाप:

१०९. STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यार्थीहरूमा वैज्ञानिक सोच, रचनात्मकता र समस्या समाधान गर्ने सीप विकास गरिनेछ।
११०. पालिकस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, अध्यक्षकप खेलकुद सञ्चालन तथा अन्य खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गरी विद्यार्थीहरूको शारीरिक र मानसिक विकासमा सहयोग पुऱ्याइनेछ।
- युवा तथा खेलकूद

१११. युवाहरूको ज्ञान, सीप र क्षमतालाई सदुपयोग गर्ने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरू मार्फत गाउँपालिकाको नीति तथा योजना तर्जुमा, विकास गतिविधि, ज्ञान सीप आदान प्रदान तथा हस्तान्तरणमा स्वयंसेवी युवा शक्तिलाई अधिकतम परिचालन गरिनेछ।
११२. युवा तथा खेलकूद विकासका लागि गाउँपालिका स्तरीय खेलकूद व्यवस्थापन समितिको आवश्यकता अनुसार पूर्णगठन गरी खेलकूद पूर्वाधार निर्माण, व्यावसायिक खेलकूद तालिम, खेल तथा खेलाडी आदानप्रदान कार्यक्रम ल्याइनेछ।
११३. बेरोजगार युवा लक्षित विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।

मौलिक कला संस्कृतिको प्रवर्धन अभियान: सरुमाराणीको पहिचान

११४. मौलिक तथा लोपोन्मुख कला संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्धन र पुस्तान्तरणका लागि प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम, अध्ययन अनुसन्धान तथा अभिलेखीकरण कार्यलाई जोड दिइनेछ।

Handwritten signature and stamp.

११५. परम्परागत रुपमा रहेका मारुनी नाच, सोरठी नाच, पञ्चेवाजा लगाएतका संस्कृति तथा परम्परालाई संरक्षण र विकास गरिनेछ ।

११६. धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक पूर्वाधारहरूको अभिलेखीकरण गरी व्यवस्थित निर्माण तथा संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । ऐतिहासिक ढुंगेगढीको आवश्यक संरक्षण तथा स्तरउन्नोतीका लागि नेपाल सरकार पुरातत्व विभाग, नेपाली सेना लगाएत अन्य संघसंस्थाहरूको सहयोग र समन्वयमा आवश्यक कार्य अगाडी वढाईने नीति लिईनेछ ।

११७. स्थानीय तहमा बोलिने भाषा एवं संस्कृतिको जगेर्ना गर्न सबै समुदायको संस्कृति संरक्षण गरिनेछ। विभिन्न जातजाति विशेषका मेला पर्व, धार्मिक शिक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ

वन, वातावरण संरक्षण जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन

११८. वन क्षेत्रको वैज्ञानिक एवं दिगो व्यवस्थापन गरी वनजन्य उत्पादन अभिवृद्धिमा टेवा पुऱ्याइनेछ। समृद्धिका लागि वन परियोजना मार्फत सार्वजनिक तथा निजी वन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गरिनेछ।

११९. वायोइन्जिनियरिङलाई अनिवार्य गर्दै भौतिक पूर्वाधार निर्माणका कारण क्षतिपूर्ति स्वरूप सार्वजनिक पर्ती जग्गा, झाडी बुट्यान र वन नभएका क्षेत्रमा उपयोगी वृक्ष रोप्ने नीति ल्याइनेछ। जीवनका महत्वपूर्ण अवसरमा बहुउपयोगी वृक्षारोपण गर्ने जीवन र वन कार्यक्रम गाउँ गाउँमा प्रवर्द्धन गरिनेछ।

१२०. वनमा आधारित उद्यमहरूको विकासको क्षमता विकास र सिपमूलक तालिम प्रदान गरिनेछ। वृक्षारोपण कार्यक्रम, पानीका मुहान संरक्षण लगाएतका कार्यहरू संचालन गरिनेछ।

१२१. विपद् व्यवस्थापनमा युवा स्वयंसेवक परिचालन, विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक, डढेलो नियन्त्रण कार्ययोजनाहरूलाई निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

१२२. विपद्मा हुन सक्ने लैङ्गिक हिसालाई ध्यानमा राखेर सचेतनामूलक सन्देश, सूचना सामग्रीहरू सम्प्रेषण गरिनेछ। विपद्मा लैङ्गिक समानता, समावेशीकरण र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको संरक्षण, निजी आवास पून निर्माण पूनर्स्थापना राहत तथा जोखिम उत्थानशिल सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ साथै विपद् प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक, आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रको व्यवस्थापन लगायत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रम विभिन्न संघ संस्थाको समन्वय र सहकार्यमा विभिन्न गतिविधि संचालन गरिनेछ ।

१२३. प्राकृतिक प्रकोप तथा मौसमजन्य विपद्को पूर्वतयारी, प्रतिकार्य राहत, उद्धार तथा जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न विपद् व्यवस्थापन कोषलाई वृद्धि गरिनेछ। खोज, उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना कार्यलाई योजनावद्ध व्यवस्थित गर्न पालिका तथा समुदायस्तरसम्म द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई आवश्यक सामग्री सहित तयारी अवस्थामा राखिनुका साथै विपद्

Handwritten signature and stamp.

१२४/७२

व्यवस्थापन सूचना केन्द्रको रूपमा स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई सुदृढ गरिनेछ।

१२४. संभावित जोखिम स्थानहरूको भौगर्भिक अध्ययन मार्फत पहिचान र नक्सांकन गरिनेछ। बाढी तथा पहिरोको जोखिम कम गर्नको लागि विभिन्न निकायहरूसँग लागत साझेदारी गरी पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापना र विकास गरिनेछ। स्थानीय तहमा गरिएको भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा वर्ग २ मा रहेको वस्तीहरूमा अल्पीकरणको कामहरू गरिनेछ। सोको स्रोत व्यवस्थापनको लागि जिल्ला, प्रदेश र संघीय सरकार समक्ष आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ। अल्पीकरण योजना सञ्चालन गर्दा वातावरणमैत्री, प्रकृतिमैत्री र परम्परागत रैथाने ज्ञानलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

१२५. विपद्को पहिलो पंक्तिमा रहेर काम गर्ने भनेको समुदायका घरधुरीहरू नै हुन्। समुदायलाई विपद् व्यवस्थापन प्रति थप जिम्मेवार, सक्षम र सबल बनाउनको लागि स्थानीय स्तरमा विपद् स्वयंसेवक परिचालन गर्नुको साथै आधारभूत खोज उद्धार र प्राथमिक उपचार सम्बन्धी पुर्नताजगी तालिम सञ्चालन गरिनेछ। तालिम पश्चात खोज उद्धार र प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ। विपद्बाट प्रभावित परिवारको पुनर्निर्माण र पुर्नस्थापनाको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। उक्त कार्यको लागि स्थानीय तहले बेहोर्नु पर्ने लागत साझेदारिको लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गरिनेछ।

१२६. स्थानीय र समुदाय स्तर जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ। स्थानीय सरकारको जलवायु परिवर्तनको पहिचान, योजना निर्माण कार्यान्वयनमा क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। स्थानीय जलवायुकार्यमा समुदायमा आधारित समूहहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। जैविक विविधताको संरक्षण, कृषि तथा दिगो उपयोगको अभ्यासहरू मार्फत ग्रामिण जिवनयापनमा सुधार गरिनेछ। वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गर्न स्थानीय समुदायलाई सशक्तीकरण गर्नुको साथै वायुमण्डलको कार्बन घटाउन संभावित उपायहरूको आवश्यक अध्ययन तथा अन्तरक्रिया सञ्चालन गरिनेछ।

सुशासन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र गरीबी निवारण

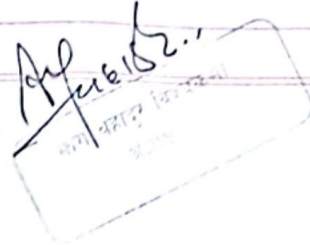
१२७. सार्वजनिक स्रोत र साधनको कुशलतापूर्वक उपयोग गरिनेछ। आर्थिक अनुशासन, खर्चमा मितव्ययिता र सुशासन प्रवर्धनमा विशेष जोड दिइनेछ।

१२८. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। कर प्रणालीमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरी सुशासन कायम गरिनेछ। वित्तीय अनुशासनलाई कडाईका साथ पालना गर्दै विगतका वर्षहरूमा जस्तै बेरुजु न्यून गर्न प्रयास गरिनेछ। असुल उपर गर्नुपर्ने बेरुजु फर्छ्यौटको कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ।

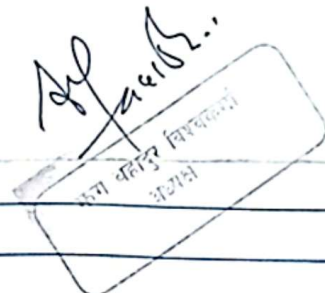
१२९. आगामी आ.व. देखी दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गरी दिगो विकास लक्ष्यका सूचकलाई सम्बोधन गरिनेछ। सडक गुरुयोजना निर्माण भई सकेकोले आगामी वर्ष भवन आचारसंहिता निमाण गर्ने प्रकृया सुरु गरिनेछ।

१२४/७२

१३०. टोलविकास संस्थाहरूको गठन संचालन, दर्ता/सूचीकरणमा जोड दिईनेछ । यसरी गठन र दर्ता भएका टोल विकास संस्थाहरूको संस्थागत विकास र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१३१. अतिविपन्न परिवार लक्षित विभिन्न तालिम, सचेतीकरण तथा आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३२. संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन, वित्तीय जोखिम मूल्यांकनमा राम्रो नतिजा ल्याउने गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सार्वजनिक सुनुवाई, वार्षिक समिक्षा, विकास गतिविधिहरूको प्रचारप्रसार कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । गाउँपालिकाले संचालन गरेका गतिविधिहरूलाई एकिकृत गरी चौमासिक रूपमा तयार पारेको ई-बुलेटिनलाई निरन्तर रूपमा प्रकाशन गरिनेछ । यसका लागि जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि थप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३३. तहगत समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमार्फत सूचना तथा सञ्चारको सहज पहुँच स्थापना गरिनेछ । भरपर्दो सञ्चार सुविधा सुनिश्चताका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेसागत अनुशासन र प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, प्रविधियुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै लगिनेछ । कार्यालय र जनशक्तिलाई साधन र स्रोतले सुसज्जित गराई गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा जोड दिइने छ ।
१३४. कार्यलयमा कार्यरत जनशक्तिलाई उच्च मनोबलका साथ आफ्नो योग्यता र क्षमता भरपूर सदुपयोग गर्ने र क्षमता विकास गर्ने वातावरण मिलाइनेछ । रिक्त दरबन्दी पदपूर्तिमा शीघ्र पहल र समावेशी गराउने नीति अङ्गीकार गरिनेछ ।
१३५. अन्य स्थानीय तह तथा संघसंस्थाहरूले गरेका राम्रा अभ्यासबाट ज्ञान आर्जन हुने खालका अध्ययन, अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । विनियोजन कुशलता र खर्च गर्ने क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ । सार्वजनिक खरिद प्रणालीलाई प्रतिस्पर्धी, पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाउँदै लगिनेछ । टोल विकास संस्थाहरूको क्षमता विकास गरी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयनमा प्रभावकारी सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१३६. सूचनाको हक अन्तर्गत त्रैमासिक रूपमा प्रकाशन गरिने स्वतः प्रकाशन, मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक खर्च तथा प्रगतिको सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, व्यवस्थापन परीक्षण, गुनासो व्यवस्थापनमा उपयुक्त विधि र पद्धति बमोजिम कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
१३७. गाउँपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाहको पूर्वाधार तयार गरी डिजिटल गाउँपालिकामा रूपान्तरण गर्ने योजना अगाडी बढाइनेछ । सबै वडा र गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ईन्टरनेटको सेवालाई प्रभावकारी बनाइदै लगिनेछ ।

[Signature]
का. व.स. वि.स.स.
२०७३

१३८. कार्यालयमा सवैले देखे गरी डिजिटल नागरिक चार्टर (Digital Citizen Charter) व्यवस्था गरिनेछ भने वडा कार्यालयमा समेत नागरिक चार्टर अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिनेछ । पालिकाबाट हुने गतिविधिलाई कानुनबमोजिम वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिकाको कार्य प्रगति तथा गतिविधिको बारेमा वेबसाइट, सामाजिक संजाल, डिजिटल बोर्ड आदिमार्फत जानकारी गराइनेछ ।
१३९. आमसञ्चारका माध्यमहरूको सहकार्यमा सचेतनामुलक सामग्री प्रकाशन र प्रसारणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४०. यस गाउँपालिकाको आर्थिक प्रशासनलाई पारदर्शी बनाउदै लगिनेछ यसका लागी महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनले दिइएको सुझाव अनुसार आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन यसै अधिवेशनमा प्रस्तुत गरी पारित गरी जारी गरिनेछ । यसको लागि गाउँसभा अन्तर्गत रहेको सार्वजनिक लेखा समितिलाई थप क्रियाशिल बनाइनेछ ।
१४१. गरिवी निवारण कोष अन्तर्गतका सामुदायिक संस्थाहरूको वचत संकलन, ऋणलगाणी तथा परिचालनको अवस्था पहिचान गरी ति संस्थाहरूलाई सक्रिय बनाउन पहिलो चरणमा तथ्यांक संकलन कार्यलाई अगाडी बढाईने छ । साथै उक्त सामुदायिक संस्थाहरूमा रहेको विउँपुजी तथा वचत वचत परिचालन गर्न सहकारीको मोडल सम्वन्धी अध्ययन कार्य अघि बढाईनेछ ।
१४२. भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीको समस्या समाधानको लागि लगत सङ्कलन, प्रमाणीकरण, जग्गा नापी आदि कार्य सम्पन्न गरिनेछ । भूमि समस्या समाधान आयोगसँग सहकार्य गरी जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा उपलब्ध गराउने सम्मका कार्यहरू गरिनेछ ।
१४३. भूमिहीन, सुकुम्वासी, अव्यवस्थित बसोबासी, गुठीका मोही किसान, महिला किसान तथा साना किसानका भुमिसँग जोडिएका समस्या समाधानमा सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य अगाडी बढाईनेछ ।
१४४. नेपाल सरकारको आगामी आ.व.को बजेटमा स्थानीय तहमा भूमि बैंकको अवधारणा लागु गर्ने भएकोले भूमि बैंक स्थापना र सञ्चालन गर्न आवश्यक नीति तथा कानुनी प्रवन्धको लागि समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

राजस्व परिचालन

१४५. स्थानीय तहको आन्तरिक आयलाई अभिवृद्धि गर्न स्थानीय सरकारको राजस्व अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने स्रोतहरूको पहिचान गरी राजस्वको दायरा विस्तार गरिनेछ । राजस्व चुहावटलाई पूर्ण रुपमा नियन्त्रण गरिनेछ ।
१४६. आन्तरिक राजस्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउनतर्फ उन्मुख हुदै गरेको दायरा फराकिलो बनाइने र कर प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन Digital Tax Policy अवलम्बन गरिनेछ । राजस्व सम्वन्धी जनचेतना अभिवृद्धिको लागि स्थानीय संज्ञार माध्यमबाट व्यापक प्रचार प्रसार गरिनुका साथै सूचना तथा होडिङ बोर्डको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

[Signature]
का. व.स. वि.स.स.
२०७३

[Handwritten signature]
नगर प्रशासन विभाग
२०७४

१४७. आन्तरिक राजस्व अनुगमन, मूल्यांकन तथा संकलन प्रणाली व्यवस्थित गराउन राजस्व परामर्श समितीको क्षमता अभिवृद्धी सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । समयमै कर तिर्ने करदाता, बढी कर तिर्ने करदाता र राजस्व बढाउन सहयोग गर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने नीति अंगीकार गरिनेछ । उद्योगी तथा व्यवसायीहरूलाई उद्योग वाणिज्यसंघको समन्वय र सहकार्यमा कर शिक्षा सम्बन्धि तालिम प्रदान गरिने छ ।

१४८. पहिचान भएका राजस्वका श्रोत, दायरा र दर अनुसार राजस्व प्राप्त गर्न प्रभावकारी व्यवस्था गरिनेछ । राजस्व र कर प्रशासन सम्बन्धी नीतिलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरी लक्ष्य अनुसार वा सोभन्दा बढी राजस्व संकलन गर्ने बडा तथा कार्यालयलाई बजेट विनियोजनमा सूचकको रूपमा राखी सोही आधारमा बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१४९. बजार अनुगमन र व्यवसाय दर्ता नविकरण लाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

कानून न्याय तथा असल समाज

१५०. सबै वडाहरूमा मेलमिलाप केन्द्रलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाई सदभावयुक्त समाज निर्माणमा जोड दिइनेछ । न्यायिक समितिको कार्यप्रक्रिया र मेलमिलाप प्रवर्द्धन सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१५१. न्यायिक कार्यसम्पादनलाई थप प्रभावकारी बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ बडा स्तरमा गरिने कानुनी सचेतना कार्यक्रमलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ । अन्तर स्थानीय तह अनुभव आदान प्रदान गरिने छ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ४७ को उपदफा २ बमोजिमका विवादका निवेदनहरू गाउँपालिकामा दर्ता गरी मेलमिलापको माध्यमबाट समस्या समाधान गर्न पहल गरिनेछ ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

१५२. गाउँपालिकाभित्र भएका विकास निर्माण तथा अन्य कार्यक्रमको गुणस्तर र नियमितता सम्बन्धमा गाउँपालिकास्तरीय अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति र वडास्तरीय अनुगमन समितिको नियमित अनुगमन र प्रतिवेदनलाई अनिवार्य गर्नुका साथै अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणका लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था गरिनेछ ।

१५३. अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्यलाई कार्ययोजना र सूचकमा आधारित बनाई सरोकारवालाको समेत प्रतिक्रिया समेटनुका साथै ठूला आयोजना तथा कार्यक्रमको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने नीति अङ्गीकार गरिनेछ ।

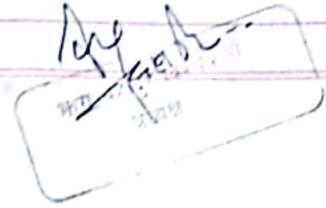
समन्वय, सहकार्य र साझेदारी

१५४. कुनै पनि सरकारी, गैरसरकारी संघसंस्था, निकाय, क्षेत्र, विषयगत कार्यालयले गाउँपालिकाभित्र आयोजना, कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपूर्व गाउँपालिकाको स्वीकृति लिने, गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।

[Handwritten signature]
नगर प्रशासन विभाग
२०७४

१५५. सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका बजेट तथा कार्यक्रम गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमसँग दोहोरिन नदिन वार्षिक विकास कार्यक्रममा आवद्ध हुने गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

१५६. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को यस नीति तथा कार्यक्रमले सरुमारानी गाउँपालिकालाई समुन्नत नमूना गाउँपालिका निर्माण गर्ने आकाङ्क्षालाई आत्मसात् गरेको छ। यस नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट स्थानीय उत्पादकत्व वृद्धि, जीवनस्तरमा सुधार, सामाजिक संरक्षण तथा सुरक्षा र गुणस्तरीय सेवा सहज प्राप्त गर्न सहयोग गर्ने विश्वास लिएकोछु।

अन्त्यमा,

१५७. नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियामा गाउँकार्यपालिका, राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, गाउँपालिकावासी, आमनागरिक एवं सबै सरोकारवालाहरूको राय सुझावलाई आत्मसात् गरिरहेको व्यहोरा स्मरण गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सम्वद्ध सबैको पूर्ण साथ र सहयोग रहनेमा म विश्वस्त छु।

१५८. स्थानीय तहको विकास, समृद्धि र सुशासनको अभियानमा प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपले योगदान गर्नु हुने कार्यपालिका सदस्यहरू, नेपाल सरकार, स्थानीयसरकार, राजनीतिक दल, शिक्षक, बुद्धिजीवी, विकाससाझेदार संस्था, निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्र, नागरिकसमाज, सञ्चार माध्यम, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, श्रमिक, सुरक्षाकर्मी लगायत सम्पूर्ण सरुमारानी गाउँवासीहरू, स्वदेश तथा विदेशमा रहनुभएका दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

धन्यवाद।

झग बहादुर विश्वकर्मा

गाउँपालिका अध्यक्ष

मिति: २०८२ असार ८ गते

निर्णय नं. ४ अनुगमन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८० सम्बन्धमा।

प्रस्ताव नं. ४ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८२।३।६ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको अनुगमन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ लाई स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो।

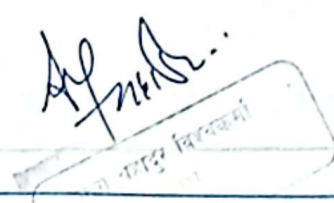
आ.व. २०८१।०८२ को अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सरुमारानी गाउँपालिका गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

सभाका सचिवज्यू, राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू।

पृष्ठभूमि

11/25/2073

सरुमारानी गाउँपालिका, बझाङ प्युठान कार्यालयद्वारा चालू आ.व २०८१/८२ मा संचालित विभिन्न योजनाहरूको समग्र अनुगमन गर्ने प्रयोजनका लागि यस कार्यालयद्वारा गठित तपशिलमा उल्लेखित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले योजना सम्झौता देखि कार्य सम्पन्न हुने समय सम्म विभिन्न मितिमा गरेको स्थलगत अनुगमन, निरीक्षण तथा गाउँपालिकावासीहरूको छलफलको आधारमा विभिन्न राय, सुझाव, आवश्यक सुचना तथा तथ्याङ्क संकलन गरी यस समितिमा राय सुझाव, सुचना तथा तथ्याङ्कहरूको व्यापक रूपमा छलफल तथा समीक्षा गरी निष्क्रिएको निचोडको आधारमा यो प्रतिवेदन तयार पारिएको छ।

अनुगमन समितिका पदाधिकारीहरूको विवरण

संयोजक: श्री वसन्ता खड्का (गाउँपालिका उपप्रमुख)

सदस्य: श्री त्रिविक्रम खड्का (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

सदस्य: श्री सुभाष गौतम (इन्जिनियर)

सदस्य: श्री टोप बहादुर शाही (लेखा प्रमुख)

सदस्य: श्री तेजेन्द्र भण्डारी (योजना प्रमुख)

सदस्य: श्री मोहमद हलिम हलुवाई (कार्यपालिका सदस्य)

सदस्य: श्री आशा वि.क. (कार्यपालिका सदस्य)

अनुगमनको उद्देश्य

- आयोजना कार्यान्वयनमा सहजिकरण गर्ने तथा देखिएका बाधा व्यवधान र समस्या समाधानका लागि आवश्यक निर्देशन दिने,
- कार्यतालिका बमोजिम आयोजना कार्यान्वयन भए-नभएको यकिन गरि नभएको पाईएमा सम्बन्धित पक्षलाई सचेत गराउने,
- विभिन्न आयोजनाहरूको कार्यसंचालनको स्थिती, गुणस्तरको अवस्था तथा उपभोक्ताहरूको राय सुझाव समेतको आधारमा आयोजनाहरूको अनुगमनका क्रममा देखिएका समस्याहरूको लेखाजोखा गरी आवश्यक सुझाव सहित प्रतिवेदन तयार पारि गाउँ प्रमुख समक्ष पेश गर्ने,
- विषयगत कार्यालय तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाबाट गाउँ क्षेत्र भित्र संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरू समेतको अनुगमन गरि प्रतिवेदन तयार पार्ने,
- विकास निर्माण कार्यमा स्थानीय सहभागिता वृद्धि गर्ने।

अनुगमनको क्षेत्र

यस समितिले अनुगमन गरेका सरुमारानी गाउँपालिका, बझाङ प्युठान कार्यालयद्वारा चालू आ.व २०८१/८२ मा विभिन्न वडाहरूमा संचालित समितिले अनुगमन गरेका तपशिल बमोजिमका योजनाहरू यस सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिको क्षेत्र अर्न्तगत समेटिएको छ।

11/25/2073

१५/०८/२०७३
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सुनसरी-१५, नेपाल

गाउँपालिका स्तरीय योजनाहरू अनुगमन गरिएका योजनाहरूको विवरण जेष्ठ मसान्त सम्मको

क्र.स.	विवरण	वडा नं	कैफियत
१	सिरुवारी देउराली मो वा स्तरउन्नती र जनता मा वि बाउन्डी वाल निर्माण	३	
२	बांगेसाल पालुथान नौघाट मो .वा स्तरउन्नती	३	
३	वडाँडा ऐरावती पुठाखोला दाड सडक स्तरउन्नती	४ र ५	मर्मत
४	स्वर्गद्वारी गेट गनाहा मो .वा नाली निर्माण	२	
५	ल्होसार मैदान पूर्वधार निर्माण	२	
६	गढी रानी कुवा पर्यटन पूर्वधार निर्माण वडा नं ४	४	
७	झिलिवाड धाद्रा ३ फेज लाइन विस्तार	१	
८	नेपाल राष्ट्रिय मा.वि चार कोठे भवन निर्माण योजना	३	
९	जस्पुर सौराकोट प्यालीमाटी मोटर वाटो स्तरउन्नती	५	
१०	वडाँडा बेसी गाँउ छविसे मोटर वाटो स्तरउन्नती	४	
११	ऐरावती वडाँडा पुठाखोला दाड जोड्ने सडक स्तरउन्नती	३/४	कालोपत्रे
१२	बुढिचौर सिम्ले आमडाडा मोटर वाटो निर्माण	६	
१३	स्वर्गद्वारी गेट गनाहा बंगालाचुली मो.वा स्तरउन्नती	२	
१४	स्वर्गद्वारी गेट गनाहा मो.वा नाली निर्माण	२	
१५	गुरुङ डाडा चाभा मो वा मर्मत तथा नाली निर्माण	३	
१६	लुकलुके वालविकास केन्द्र २ कोठे भवन निर्माण	५	
१७	सिम्ले वालविकास केन्द्र २ कोठे भवन निर्माण	६	प्रधानमन्त्री रोजगार
१८	बुढोचौपारी कालीमाटी मो वा मर्मत तथा नाली निर्माण योजना	३	
१९	वडाँडा धनकोट मोटरवाटो नाली निर्माण	४	प्रधानमन्त्री रोजगार

❖ अनुगमनका क्रममा देखिएका विविध पक्षहरू

सुरुवाती समयमा समितिले गरेको अनुगमनको शिलशिलामा कतिपय आयोजनाहरूको हकमा लागत ईष्टिमेट तयार नगरी बजेट विनियोजन भएको कारण साना-साना योजना पनि एक आ.व मा सम्पन्न गर्न नसकिने र एउटै सानो योजनामा हरेक वर्ष बजेट विनियोजन गर्नु पर्ने अवस्था देखियो । गत आर्थिक वर्षमा नै गाउँसभाबाट स्वीकृत भएका कतिपय योजनाहरू चालु आर्थिक वर्षको दोस्रो चौमासिक पछि मात्र सम्पन्नता गर्न आउने प्रवृत्तिले आर्थिक वर्षको अन्त्यमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न कठिन भएको अवस्था अनुगमनको क्रममा भेटियो । उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन भएका आयोजनाहरूको निरीक्षण गर्न गठित अनुगमन समितिका पदाधिकारीहरू अपेक्षाकृत रूपमा निष्क्रिय रहेको साथै निर्माण

१५/०८/२०७३
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सुनसरी-१५, नेपाल

२०७२/०३/०८

तालिम प्रदान गरेर मात्र कार्य अगाडि बढाउने तथा बढि भन्दा बढि लागत सहभागिता हुने आयोजनाहरूलाई गाउँपालिकाले प्राथमिकता दिन सकेमा गाउँपालिका क्षेत्रको विकासमा अझ टेवा पुग्ने देखिन्छ।

सुझावहरू

- उपभोक्ता समिति वा ठेक्कावाट संचालित योजनाहरूको लागत स्टीमेट, आयोजना संचालन मिति लगायतका विषयहरूलाई समेटी सूचना पाटी निर्माण स्थलमा अनिवार्य राख्नु पर्ने,
- उपभोक्ताहरूलाई निर्माण अवधिका समयमा कुनै प्राविधिक कठिनाई आईपरि खबर भएमा सम्बन्धित प्राविधिकवाट समयमा सहजिकरण गर्नुपर्ने,
- गाउँपालिकाले योजना तथा वजेट विनियोजन गर्दा उक्त योजनाको बारेमा सरोकारवाला विच छलफल गरी विवाद रहित ढंगवाट योजना संचालन हुने एकिन भएपछि मात्र योजना छनौट गर्ने,
- योजनालाई वजेट विनियोजन गर्दा उपभोक्ताहरूको लागत यकिन गरी बांकी रकम मात्र गाउँपालिका वाट उपलब्ध गराउने,
- यसरी योजनाको लागत स्टीमेट तयार गर्दा उपभोक्ता समिति र गाउँपालिकाको रकमलाई जोड गरी सोही अनुसार लागत तयार गर्ने,
- कतिपय योजनालाई अन्य निकाय वाट समेत वजेट विनियोजन हुने हुँदा अन्तर निकाय समन्वय गरी योजनाको लागत र डिजाईन तयार गर्ने।
- प्राविधिकहरूले कम्तिमा पनि योजनाको किस्ता मागको आधारमा स्थलगत निरीक्षण गरी नियमिति रुपमा कार्यप्रगति प्रतिवेदन दिनु पर्ने।
- कुनै पनि योजनाको लागि वजेट विनियोजन गर्नु भन्दा पहिले लागत अनुमान तयार गरी सम्पन्न गर्न सकिने योजनाहरूमा मात्र वजे विनियोजन गर्नुपर्ने।
- उपभोक्ता समिति मार्फत संचालित आयोजनाहरूमा आयकर र भ्याट छलि हुने सम्भावना रहने हुँदा सो प्रति गा.पा सचेत रहनु पर्ने।

धन्यवाद।

प्रतिवेदक

श्री वसन्ता खड्का

अनुगमन समितिका संयोजक

तथा

गाउँपालिका उपाध्यक्ष

मिति:- २०८२।०३।०८

२०७२/०३/०८

संसारानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
चौम, कैलाली
२०३२

निर्णय नं. ५ न्यायिक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ सम्बन्धमा ।

प्रस्ताव नं. ५ माथि छलफल गर्दा संसारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८१।३।६ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको न्यायिक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ लाई स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

न्यायिक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१

सभाका अध्यक्ष महोदय ,

संसारानी गाउँपालिका गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

सभाका सचिवज्यू, राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु ।

१) पृष्ठभूमी

स्थानीय स्तरका सामान्य प्रकृतिका विवादको समाधान तथा न्याय निरूपण गर्नका लागि नेपालको संविधानको धारा २१७ ले गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा न्यायिक समिति रहने व्यवस्था गरेको छ। यो व्यवस्था स्थानीय न्यायिक प्रयोजनका लागि संवैधानिक विकासक्रमसँगै पहिलो पटक भएको हो र सोही आधारमा रहेर स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ८ दफा ४६ देखि ५३ सम्म स्थानीय तहमा न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार तोकिएको छ र न्याय सम्पादन प्रक्रिया सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। संविधानमा उल्लेखित व्यवस्थालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने दायित्व स्थानीय तहमा रहेको छ। न्यायिक समितिबाट न्याय सम्पादन गर्ने यस प्रणालीबाट जनताको न्यायमा पहुँच सरल र सहज बनाउन मद्दत पुग्ने विश्वास लिएको छ। साथै विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरू अवलम्बन गर्दा न्यायिक निर्णयमा जित जितको अवस्था सुनिश्चित हुने र न्याय प्रतिको सन्तुष्टि तथा विश्वास बढ्नुका साथै विवाद निरूपणलाई कम खर्चिलो, कम झन्झटिलो तथा मेलमिलाप प्रक्रियाबाट समाधान गर्न गराउन योगदान पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ८ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म स्थानीय तहहरूलाई न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार तोकिएको र न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न संसारानी गाउँपालिकाले न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धी) ऐन, २०७५ जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। निर्दिष्ट कानूनको अधिनमा रही न्याय सम्पादन कार्यलाई पारदर्शी बनाउन, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५३(१) बमोजिम संसारानी गाउँपालिकाले न्यायिक समितिबाट सम्पादन गरिएको कार्यहरूको अभिलेखीकृत गर्ने, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५३ (१) बमोजिम संसारानी गाउँपालिकाले न्यायिक समितिले सम्पादन गरेका कार्यहरूको वार्षिक विवरण गाउँपालिका अध्यक्ष मार्फत गाउँ सभामा पेश गर्ने, न्यायिक समितिबाट सम्पादन भएका कार्यहरू पेश गर्ने उद्देश्यले यो प्रतिवेदन तयार पारिएको हो।

संसारानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
चौम, कैलाली
२०३२

[Handwritten signature]
मन्त्र बहादुर विश्वकर्मा
अध्यक्ष

२) न्यायिक समिति तथा न्यायिक कार्य प्रक्रिया र कार्यसम्पादन पनि स्थानीय सरकारको एक अभिन्न अंग हो। हामिले न्यायिक कार्यका लागी मुख्य अंगको रूपमा विकास गर्नु पर्ने हुन्छ। न्याय नपाएको समाजमा मानिसको बसाई सदैव असहज हुने गर्दछ। हामी जनप्रतिनिधिहरूले न्यायिक कार्यको मर्मलाई राम्रोसँग बुझ्नु पर्ने हुन्छ। हामी परम्परावादी चिन्तनबाट माथि उठेर न्यायिक कार्य प्रक्रियालाई राम्रोसँग बुझेर अधि बढ्नु पर्ने हुन्छ। आर्थिक स्रोत साधन विना अन्य क्षेत्रको विकास नभए जस्तै न्यायिक क्षेत्रको पनि विकास हुन सक्दैन। त्यसैले न्यायिक कार्य सम्पादनको लागि गरिने सम्पूर्ण प्रक्रियामा लाग्ने खर्चलाई विश्लेषण गरेर बजेट विनियोजन गर्नु पर्ने हुन्छ। विवादको विषयमा छलफल गर्न मेलमिलापकर्ता देखि न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरू लगायत कर्मचारीहरू समेत सहभागी हुनुपर्ने भएकोले, न्यायिक क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर बजेट विनियोजन गर्नु पर्दछ। सभामा रहनु भएका सबै जनप्रतिनिधिहरूले आफ्नो कार्य क्षेत्र र अधिकार क्षेत्रमा मात्र रही कार्य गर्नु हुन समेत म अनुरोध गर्न चाहान्छु।

३) यस आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा यस सरुमारानी गाउँपालिकामा दर्ता भएका निवेदनहरू र निवेदन उपर छलफल भई सम्पन्न भएका र बाँकी रहेका विवाद लाई यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न चाहान्छु :-

न्यायिक समिति अन्तर्गत कार्य सम्पादन गर्दा दैनिक प्रशासनिक तथा नियमित कार्यहरू सफलतापूर्वक सम्पादन गरिएको छ। न्यायिक समितिका जम्मा १४ वटा बैठक वसी महत्वपूर्ण विषयमा छलफल तथा निर्णय भएका छन्। मेलमिलापकर्ताबाट हुने मेलमिलाप सम्बन्धी बैठक ९ वटा बसिएको छ। न्यायिक समिति समक्ष १० वटा उजुरी दर्ता भएका थिए। ती मध्ये एउटा विवादको फैसला भएको छ, ८ वटा विवादहरूको मेलमिलाप भएको छ भने एउटा विवादलाई खारेज/डिसमिस गरिएको छ। त्यसै गरी वडाका मेलमिलाप केन्द्रहरूमा दर्ता भएका जम्मा ४ वटा उजुरीहरू मध्ये ३ वटाको मिलाप भएको छ भने एउटा प्रक्रियामा रहेको छ।

विवादका प्रकारहरू तथा मेलमिलापकर्ताहरूको संख्या तपशिल वमोजिम रहेका छन्:

क्र. सं.	मेलमिलापकर्ताको संख्या	विवादको प्रकार	विवादको संख्या	मेलमिलाप भएको संख्या	फैसला भएको संख्या	मेलमिलाप हुन नसकी सम्बन्धित निकायमा पठाएको संख्या	मेलमिलाप प्रक्रियामा रहेको संख्या	डिसमिस भएको संख्या
	जम्मा १८ जना							
	महिला	पुरुष						

[Handwritten signature]
मन्त्र बहादुर विश्वकर्मा
अध्यक्ष

१५/०३/७३
मे.ग. वडा नु. वि.सं.क.मा
अ.स.स.

१	७	११	कुटपिट सम्बन्धी	१	१				
२			गाली वेइज्यती सम्बन्धी विवाद	४	३			१	
३			जग्गा सम्बन्धी विवाद	६	५				१
४			पशुपंढीले बालीनाली नोक्सान गरेको सम्बन्धी विवाद	२	२				
५			हेरचाह तथा पालन पोषण नगरेको सम्बन्धी विवाद	१		१			
जम्मा				१४	१४	१	०	१	१

सभाका अध्यक्ष महोदय ,

अब म न्यायिक समितिबाट यस आर्थिक वर्षमा सम्पादन भएका कार्यहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु:-
जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुका लागि न्यायिक कार्यसम्पादन सम्बन्धी दुई दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। उक्त कार्यक्रममा जनप्रतिनिधि, पालिकाका कर्मचारी, वडा सचिव तथा वडाका अन्य कर्मचारीलाई सहभागी गराइएको थियो।

- प्यूठान जिल्ला न्यायिक समितिको अन्तरपालिका स्तरीय बैठक सम्पन्न गरिएको छ।
- मेलमिलापकर्ताहरुको लागि दुई दिने मेलमिलाप सम्बन्धी पुनर्ताजगी तालिम सम्पन्न भएको छ।
- प्यूठान जिल्ला अदालतबाट यस गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले गरेको कार्यसम्पादनको निरीक्षण भएको र उक्त निरीक्षणबाट दिएका सुझावहरुको कार्यान्वयनबाट कार्यसम्पादनमा सहजता मिलेको छ।
- मल्लरानी गाउँपालिका प्यूठानको आयोजनामा जिल्लाका न्यायिक समितिको अन्तरपालिका स्तरीय बैठकमा सहभागिता रहेको थियो।
- झिमरुक गाउँपालिका प्यूठानले आयोजना गरेको न्यायिक समितिको दोस्रो जिल्ला सम्मेलनमा न्यायिक समिति तथा मेलमिलापकर्ताको सहभागिता रहेको थियो। उक्त सम्मेलनमा अनुभव आदान प्रदान गर्ने अवसर मिलेको थियो।
- मेलमिलापको माध्यमबाट विभिन्न विवादहरुको मिलापत्र गरिएको छ।
- मेलमिलापकर्ताबाट पूर्ण रुपमा सहयोग प्राप्त भएको छ।

१५/०३/७३
मे.ग. वडा नु. वि.सं.क.मा
अ.स.स.

- कर्मचारीहरूबाट मेलमिलापको कार्यमा पूर्ण रुपमा सहयोग मिलेको छ ।
- गाउँपालिका तथा वडामा सबै जनप्रतिनिधिहरूबाट सहयोग प्राप्त भएको छ ।
- न्यायिक समितिबाट निवेदन उपर छलफल गरी मेलमिलाप भएका निवेदनहरूको मिलापत्र कागज तयार गरी प्रमाणीकरण गर्ने गरिएको छ ।

अन्त्यमा, गाउँपालिका तथा वडाका सबै जनप्रतिनिधिहरू, मेलमिलापकर्ताहरू, कर्मचारीहरूबाट मेलमिलाप कार्यमा पूर्ण रुपमा सहयोग मिलेको छ । मेलमिलाप कार्यमा सहयोग गर्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू लगायत सबै जनप्रतिनिधिहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत एवं कर्मचारीहरू र मेलमिलापकर्ताहरूलाई म यस गाउँ सभाबाट धन्यवाद दिदै विदा हुन्छु । धन्यवाद ।

वसन्ता खड्का

उपाध्यक्ष एवं न्यायिक समिति संयोजक

मिति:- २०८१।०३।०८

निर्णय नं. ६ लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ सम्बन्धमा

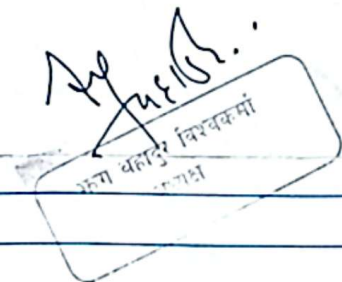
प्रस्ताव नं. ६ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८२।३।६ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ लाई स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन: २०८१

मिति २०८२।३।८

सभाध्यक्ष महोदय,
गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,
सभाका सचिवज्यू लगाएत राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू ।

सरुमारानी गाउँपालिका वडाँडा प्यूठानको शासन व्यवस्थालाई थप जनमुखि, सेवामुखि, जनउत्तरदायी र पारदर्शी तुल्याई सुशासनको प्रत्यभूति दिलाउनुका साथै गाउँ कार्यपालिकाका कार्यहरूलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी गर्ने सन्दर्भमा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ५ दफा २२ मा गाउँ सभाले नियमावली बनाई आफ्नो कार्यप्रणालिलाई व्यवस्थित गर्न कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा लेखा समिति गठन गर्न सक्ने प्रावधान भए अनुसार यस गाउँपालिकाको गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम लेखा समितिको गठन भएको सर्वविदितै छ । विषयगत समितिहरू मध्ये एउटा महत्वपूर्ण विषयगत समिति लेखा समिति रहेको र यसले राज्यकोषको खर्च संविधान, ऐन, नियम र कार्यविधि बमोजिम होस् भनी त्यसको सुचिधितता गर्नुका साथै सरकारी कोषको प्रभावकारी र मितव्ययितापूर्वक खर्च भए नभएको जाँच पडताल गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । सोहि अनुसार सरुमारानी गाउँपालिकाको आ.व

भक्त बहादुर विश्वकर्मा
प्रमुख

२०७४/०७५ देखि आ.व. २०८०/०८१ सम्मको लेखा परिक्षण प्रतिवेदन, वडा कार्यालयहरु, विषयगत शाखाहरुबाट प्राप्त सूचना, जानकारी प्रमाणहरुको आधारमा यो प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न चाहान्छु।

यस गाउँपालिकाको अध्यावधिक वेरुजुको अवस्था:

प्रतिवेदन अनुसार बाकी वेरुजु र संपरिक्षण

- १) आ.व. २०७८/०७९ सम्म कायम वेरुजु रु. १९,९७,०००/-
- २) आ.व. २०७९/०८० को कायम वेरुजु रु. ७९,७०,२२०/-
- ३) आ.व. २०७९/०८० सम्मको जम्मा बाँकी वेरुजु : ९९,६७,२२०/-
- ४) आ.व. २०८०/०८१ मा थप भएको वेरुजु: ३,७९,६३,३३८.७७ (प्रारम्भिक प्रतिवेदन)
- ५) आ.व. २०८०/०८१ सम्मको जम्मा वेरुजु: ४,७९,३०,५५८.७७

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वेरुजु वर्गिकरण:

आ.व. २०८०/०८१ मा थप भएको वेरुजु: ३,७९,६३,३३८.७७ मध्ये

- असूल भएको: ९,५९,८३७.००
- प्रमाणका कागजात पेश भएको: ४६,०३,००१.७७
- पेशकी वेरुजु: नभएको
- अनियमित भएको भनी अन्तिम लेखा परिक्षणले कायम गरेको वेरुजु: ३,२४,००,५००.००

हाल सम्मको बाकी वेरुजु

- १) आ.व. २०७८/०७९ सम्म कायम वेरुजु रु. १९,९७,०००/- (असूल)
- २) आ.व. २०८०/०८१ मा कायम भएको वेरुजु रु. ३,२४,००,५००/- (अनियमित)

जम्मा वेरुजु- ३,४३,९७,५००/-

सभाध्यक्ष महोदय,

यस समितिले गाउँ कार्यपालिकालाई गाउँसभाप्रति जिम्मेवार तुल्याउन र कार्यक्षेत्र भित्र रहि गाउँ कार्यपालिकाका विगत र वर्तमानका विभिन्न काम कारवाहीहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्देशन र सल्लाह प्रादान गरिरहेको साथै आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा सम्बन्धित विषयगत शाखा, वडा कार्यालय र आवश्यकता अनुसार तत् तत् विषयका विशेषज्ञहरूसँग समेत छलफल गरी कार्यपालिकालाई आवश्यक राय, सल्लाह र निर्देशन दिने गरिरहेको जानकारी गराउन चाहान्छु।

सबल पक्ष:

स्थानीय तहको पहिलो निर्वाचन पछि गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको व्यवस्था भई सदियौं वर्षदेखि एकात्मक र केन्द्रित राज्य व्यवस्थाले सृजना गरेको असमानताको खाडललाई पुर्ण र पूर्ण रूपले समानता स्वतन्त्रता सह-अस्तित्व र समान सहभागिताको प्रतिकका रूपमा स्थपित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापना भई सिंहदरवारको अधिकार घर घरमा पर्याउन जनताका आवजहरुलाई सेवा सुविधा छिटो छरितो सरल र सहज बनाउन प्रयत्नशिल हुनु।

भक्त बहादुर विश्वकर्मा
प्रमुख

मन्त्रालय
सुम्बिनी २०७३

गाउँपालिकामा प्रयास कर्मचारीहरूको दरबन्दी पूर्तीभई करिव ८० प्रतिशत भन्दा बढी विकास बजेट खर्च गर्न सफल हुनु । वित्तीय सुशासनलाई थप प्रगाढ बनाउँदै आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७८/०७९ र आ.व. २०७९/०८० गरी ४ वर्ष लगातार शुन्य वेरजु कायम हुनु गाउँपालिकाको मुख्य उपलब्धिको रुपमा रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७९/८० को अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम गाउँपालिकाको वेरजु रु. ७९ लाख ७० हजार २२० रुपैयाँ कायम भएकोमा उक्त वेरजु सबै सम्परिक्षण भएको व्यहोरा मा जानकारी गराउदछु आर्थिक व्यवस्थापनमा कम्प्युटर सफ्टवेयर (SuTRA) को प्रयोग, कार्यालय व्यवस्थापन र स्तरिय बडा कार्यालय निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्न सक्नु, अनुगमन मुल्याडकन जस्ता कार्यहरू यस गाउँपालिकाका सबल पक्ष रहेका छन् ।

कम्जोर पक्ष:

गाउँपालिकाको कार्यालय व्यवस्थापन गर्न भवन प्रयास तथा व्यवस्थित नहुनु, विकास बजेट, सेवा सुविधा, कार्यक्रम तथा योजना कार्यान्वयनमा ढिलासुस्ति, समयमा बजेट निकास नहुनु, कम बजेट निकास हुनुले शत प्रतिशत विकास बजेट खर्च गर्न नसक्नु आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न नसक्नु जस्ता कम्जोरीहरू जनगुनासो र व्यवहारहरूबाट देखापरेको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६६ बमोजिमको गठित स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिले अनुमान गरिएको भन्दा घटी आम्दानी हुनु नै यस गाउँपालिकाको कम्जोर पक्ष मानिन्छ ।

विभिन्न अवसर र चुनौतिका बीच गाउँपालिका र यहाँ कार्यरत कर्मचारीहरूले वेजु असुल र सम्परिक्षणको लागी अरु गाउँपालिकाको तुलनामा महत्वपूर्ण भुमिका खेलेकोमा मा यसै गाउँसभा मार्फत सबैमा धन्यवाद प्रकट गर्दछु । बाकी वेरजु असुली र संसम्परिक्ष गर्नको लागी यस गाउँसभाले थप कानुन तथा नितिगत व्यवस्था गरी सुशासन पारदर्शिता र जवाफदेहिता मा सशक्तभुमिका खेल्ने विश्वास लिएकोछु ।

अध्यक्ष महोदय,

अब मा लेखा समितिको तर्फबाट गाउँपालिकालाई निम्न सुझाव प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

- > सरुमारानी गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा आन्तरिक आय तर्फ ८६,७०,०००.०० अनुमान गरेकोमा हालसम्म रु. ६७,१४,३०५.९७ मात्र उठाएको छ । अनुमान गरे भन्दा २२.५५ प्रतिशत घटी आम्दानी गरेकोमा आम्दानी फरक पर्नुको कारणको सम्बन्धमा गाउँपालिकाले आय स्रोत पहिचान गरि लक्ष्य हासिल गर्ने तर्फ प्रयत्न गर्नु पर्दछ ।
- > गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम हेर्दा अधिकांश साना तथा टुके योजनाहरू रहेका छन्, साना योजना छनौट गरेर बजेट विनियोजन गरी योजना कार्यान्वयन हुँदा योजनाको उद्देश्य पुरा नुहने सक्दछ त्यसैले योजना छनौट गरि बजेट विनियोजन गर्दा ठूला योजनालाई प्रथमिकता दिइ योजना छनौट र बजेट विनियोजन गर्दा योजनाको दिगोपना र प्रतिफल हनेगरी योजना छनौट र कार्यान्वयन हुनु पर्दछ ।

मन्त्रालय
सुम्बिनी २०७३

Handwritten signature and date: 24/12/20

- सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन सार्वजनिक निर्माणको एक महत्वपूर्ण तथा अनिवार्य गर्नुपर्ने कार्य हो यस सम्बन्धमा प्रत्येक अन्तिम लेखापरिक्षण प्रतिवेदनमा महालेखा परिक्षकको कार्यालयबाट समेत सुझावहरू प्राप्त भएका छन् । गाउँपालिकाले वार्षिक तथा बहुवर्षीय खरिद कार्य गर्दा खरिद गुरुयोजना तथा वार्षिक खरिद योजना तयार गरी सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको बमोजिम सहज, प्रतिस्पर्धी, निष्पक्ष ढंगबाट खरिद कार्य गराउनुपर्ने हुन्छ, यस सम्बन्धमा पालिकाले अधिकांश खरिद कार्यहरू प्याकेजिङ गरी खुल्ला प्रतिस्पर्धा मार्फत गराउनुपर्नेमा अधिकांश खरिद सोझै गरिएको पाइयो, यस सम्बन्धमा पालिकाले खरिद योजना तथा खरिद गुरुयोजना बनाई प्रतिस्पर्धामार्फत कानून बमोजिम गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- सम्परिक्षणको सम्बन्धमा: स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ मा वेरुजु फछ्यौट गर्ने व्यवस्था रहेको छ । सोही ऐनको दफा ८४ (२) (घ) मा वेरुजु फछ्यौट गर्ने गराउने काम कर्तव्य प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हुने व्यवस्था छ । यस सम्बन्धमा पालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ र २०७५/०७६ मा रहेका वेरुजुहरू सम्परिक्षण गर्ने कार्य गाउँकार्यपालिकाले कुनै पनि प्रकारको पहल तथा ताकेता गरेको पाइएन । पालिकाको असूल वेरुजु देहायबमोजिम रहेको छ ।
- आर्थिक वर्ष: २०७४/०७५ को लेखापरिक्षण प्रतिवेदन बमोजिम विभिन्न योजनाहरू कार्यान्वयनमा प्रचलित दररेट भन्दा बढी दररेट निर्धारण गरि खर्च लेखेको असूल गर्नुपर्ने रु. १७,३९,२८६.९० रहेको छ । विभिन्न ११ उपभोक्ता समित मार्फत कार्यान्वयन गरिएका योजनाहरूबाट असूल गर्नुपर्ने रकममा पालिकाले तत्काल पत्राचार गरि असूल गर्नुपर्ने तर्फ गाउँ कार्यपालकाको ध्यान पुर्याउनु जरुरी छ ।
- आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा हंशपुर बृहत खानेपानी आयोजनाको असूल वेरुजु रु. ९,१२,३२६.०० असूल गर्नुपर्ने तर्फ गाउँ कार्यपालिकाले कुनै प्रकारको कारवाही गरेको छैन, यसरी वित्तीय सुशासन, पारदर्शिता, प्रभावकारीता र राज्यकोषको सदुपयोग गर्न सकिदैन । त्यसैले यस प्रकारका असूल वेरुजुहरू पालिकाले समयमै ताकेता गरि अनिवार्य असूल गर्नुपर्ने हुन्छ । आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को लेखापरिक्षण प्रतिवेदनको दफा ३७, ३८, ३९ र ४० दफामा भएका विभिन्न असूल वेरुजुहरूको सम्बन्धमा पनि पालिकाले यस तर्फ कुनै कारवाही गरेको पाइएन यस सम्बन्धमा सम्बन्धित अधिकारीले कानून बमोजिम वेरुजु असूल गर्नुपर्ने तर्फ पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को विभिन्न दफाहरूमा रहेका नियमित गर्नुपर्ने वेरुजु रु. ९,३२,५७.०० र असूल गर्नुपर्ने वेरुजु रु. ३,४६,६९.०० को सम्बन्धमा पनि हालसम्म पालिकाले कुनै कारवाही नगरेको पाइयो यस सम्बन्धमा समयमै वेरुजु फछ्यौट गर्ने तर्फ ध्यान जान जरुरी छ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अन्तिम लेखापरिक्षण प्रतिवेदन बमोजिम सरुमारानी गाउँपालिकाको

Handwritten signature and date: 24/12/20

हालसम्मको अघावधिक वेरुजु रु. ३,४३,९७,५००/- रहेको छ । यसलाई शून्य बनाउन तर्फ गाउँ कार्यपालिकाले ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ ।

- आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अन्तिम लेखापरिक्षण प्रतिवेदन बमोजिम सरुमारानी गाउँपालिकाको आ.व. २०८०।०८१ को अनियमिति वेरुजु रु. ३,२४,००,५०० कायम गरेकोले उक्त अनियमित वेरुजुलाई गाउँसभामा व्यापक छलफल गरी संपरिक्षणका लागी पेश गर्नु आवश्यकता देखेको छौ ।

यसका वेरुजुका मुख्य शिर्षकहरु निम्नानुसार रहेका छन्:

- करार कर्मचारी त.भ. रु. ६७,७०,३५६/-
- गाउँपालिका अनुदान शिक्षक रु. १,६९,६६,४४९/-
- हेफर प्रोजेक्ट साझेदारी रु. ३१,१५,५१३/-
- कृषि तथा पशुपंक्षि स्रोत केन्द्र रु. १६,४०,३५६/-
- लागत अनुमान विभिन्न कार्यालय सामागीहरु खरिद रु. १८,६३,१९८/-
- चेनेज विनाको ग्याविनको काम गरेको रु. ३,६२,७९४/- (कुडुले -सिरवारी)
- सेनेटरी प्याड खरिद रु. १६,८१,८३४/-

अन्यतमा:महालेखापरिक्षण कार्यालयबाट प्राप्त लेखापरिक्षण प्रतिवेदन,लेखा समिति प्रतिवेदन, आन्तरिक लेखापरिक्षण प्रतिवेदन र समय समयका सूझाव तथा तालुक निकायहरुका परिपत्र तथा प्रचलित ऐन कानून र कार्यविधिलाई ध्यानमा राखी आगामी दिनमा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले वित्तीय जवाफदेहिता, पारदर्शिता, नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीतामा अव्वलहुन थप प्रयत्न गर्नुपर्दछ ।

धन्यवाद ।

मिन्टु बहादुर गुरुङ्ग
संयोजक लेखासमिति

निर्णय नं. ७ योजना तथा शुसासन समितिको प्रतिवेदन, २०८१

प्रस्ताव नं. ७ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८२।३।६ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको योजना तथा शुसासन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ लाई स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

योजना तथा सुशासन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१

सभाका अध्यक्ष महोदय ,

सरुमारानी गाउँपालिका गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

सभाका सचिवज्यू, राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु ।

Handwritten signature and a rectangular stamp with the text 'सुशासन' (Good Governance) and '२०७३' (2073 BS).

सरुमारानी गाउँपालिकाको १७ औं गाउँसभाको यस गरिमामय सभामा सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा योजना तथा सुशासन समितिले गरेका कार्य सम्पादनको वार्षिक प्रतिवेदन सभा समक्ष पेश गर्दछु।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

कार्यालयले आफैं र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरु मार्फत प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता, गुणस्तरीयता, गुनासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, नागरिक वडापत्र, मासिक ई-बुलेटिन, प्रत्याभूति, आर्थिक पारदर्शिता, जवाफदेहिता, भ्रष्टाचार निवारण लगायतका कार्यहरुमार्फत सुशासन अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यहरुलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन भई रहेको छ। सेवा प्रवाहलाई प्रविधि मैत्री बनाउँदै गुणस्तरीय र भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ।

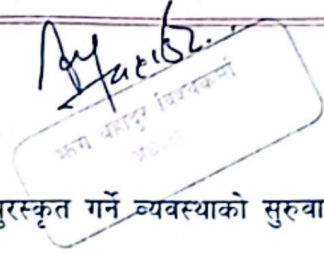
चालु आ.व.मा सुशासन समितिले गाउँपालिकाका कार्यालयले आफैं र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरु मार्फत प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता, गुणस्तरीयता, गुनासो व्यवस्थापन, चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाई, वार्षिक प्रगति समिक्षा बैठक, सामाजिक परीक्षण, नागरिक वडापत्र, चौमासिक ई-बुलेटिन, आय व्यय विवरण सार्वजनिककरण गर्दै आएको साथै जनतालाई सहज र सुलभ तरिकाले सेवा प्रवाह गर्ने उद्देश्यले वडा तथा गाउँपालिकामा डिजिटल नागरिक वडापत्र जडान, विभिन्न संचार माध्यम तथा सामाजिक संजालबाट कार्यालयले संचालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रम सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना तथा जानकारी प्रकाशन, नागरिकहरु समस्या तथा गुनासो सुन्ने अधिकारी, सूचना अधिकारी तथा उजुरी पेटिका व्यवस्थापन, हेल्प डेस्क लगायतको उचित प्रबन्ध मिलाई छिटो तथा छरितो गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ। यस गाउँपालिकाको १२ औं गाउँसभा (२०७९।१०।२९) वाट गठित समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ हामीले राम्रा अभ्यासहरुको प्रयास गरेका छौं। सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्थाहरुमा देखिएका असल अभ्यासहरु अन्य सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था र गाउँपालिकामा लागु गर्ने साथै सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा आवश्यक निर्देशन दिने दिदै आएका छौं।

सुशासन तथा पारदर्शी जनमैत्री सेवा प्रवाहले गर्दा नै लगातार हाम्रो पालिकालाई (आ.व.२०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९, २०७९/०८०) ४ वर्ष शुन्य वेरुजु बनाउन सफल भएका छौं। गाउँपालिकाबाट संचालन हुने साना योजनाहरु (पाँच लाख सम्मका) वडा स्तरीय अनुगमन समिति र पाँच लाख भन्दा माथिका ठुला योजनाहरु पालिका स्तरीय अनुगमन समितिको अनुगमन पश्चात रकम भुक्तानी दिने व्यवस्थाले योजना तथा कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भएका छन्। गाउँपालिकाबाट भए गरेका कार्यमा सामाजिक जवाफदेहिताको विधि, प्रक्रियाको पालना र लाभग्राहीबाट प्राप्त सुझाव कार्यान्वयन अवस्था बारे अध्ययन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक सल्लाह तथा निर्देशन दिई सुशासन कायम महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका छौं। प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारीजन्य अवस्थाहरुमा समेत सुरक्षाका मापदण्ड अपनाई सेवा प्रवाह गर्न कार्यपालिकालाई आवश्यक राय सुझावहरु दिएका छौं। कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो र गुणस्तरीय बनाउनको लागि

Handwritten signature and a rectangular stamp with the text 'सुशासन' (Good Governance) and '२०७३' (2073 BS).

कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन मुल्यांकन गरी उत्कृष्ट कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्थाको सुरुवात गरेका छौं ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू, हामीले योजना तथा सुशासनको क्षेत्रमा देखेका केही सवालहरू यस सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । समितिले यस वर्ष सबै वडा कार्यालय, गाउँपालिका स्थित सार्वजनिक सेवा प्रदायक कार्यालयहरू, गाउँपालिकाबाट संचालन भएका विकास आयोजनाहरूमा सुशासनको अवस्था के कस्तो रहेको छ भनि अनुगमन गर्नको लागि कार्यस्थलको भ्रमण सम्पन्न गरिएको छ । यस भ्रमणले हाम्रो सुशासनको अवस्थाको बारेमा हामीलाई केही सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू संगै धेरै पक्षमा अब्बल रहेको महशुस गराएको छ ।

तसर्थ हामी जनताप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही हुनका लागि सुशासन प्रवर्द्धनमा विशेष ध्यान जान जरूरी रहेको कुरा ध्यान आकर्षण गर्दै गाउँसभा संचालन ऐन २०७५ को दफा ७५ को उपदफा १ बमोजिम यस गाउँसभामा यो प्रतिवेदन प्रस्तुत छ ।

धन्यवाद ।

नम बहादुर उलुङ्गे मगर
योजना तथा सुशासन समिति संयोजक
मिति: २०८२।०३।०८ गते

निर्णय नं. ८ विधायन समितिको प्रतिवेदन, २०८१

प्रस्ताव नं. ८ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८२।३।६ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको विधायन समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१ लाई स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

विधायन समितिको प्रतिवेदन, २०८१

गाउँसभाका अध्यक्ष ज्यू,

सरुमारानी गाउँपालिकाको १७ औं गाउँसभाको यस गरिमामय सभामा विधायन समितिको संयोजकको हैसियतले प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न उपस्थित भैरहँदा गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।

संविधानले तीन तहको राज्यको व्यवस्था गरेसँगै स्थानीय तहलाई दिएको अधिकार र कार्यसूची भित्र रहेर स्थानीय सरकारकले तर्जुमा गरेका नीति, कार्यक्रम र बजेटलाई उद्देश्यमूलक र उपलब्धिमूलक बनाउन प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न थुप्रै ऐन, नियम कार्यविधि र निर्देशिका बनाउनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहसँग नागरिकले गरेका अपेक्षा र आवश्यकतालाई संवोधन गर्दै यस सरुमारानी गाउँपालिकालाई समृद्ध गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न संविधानले व्यवस्था गरेका साझा र एकल अधिकार सूची भित्र उल्लेख गरिएका कार्यजिम्मेवारी पुरा गर्ने गरी कानुन बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने कुरा चुनौतीको रूपमा नै रहेको छ ।

सुम्पिनी प्रदेसको
गाउँपालिकाको कार्यालय
सुम्पिनी, २०७२

सुम्पिनी प्रदेशको प्रदेश सभाबाट स्वीकृत गाउँसभा/नगरसभा कार्यसंचालन कार्यविधि ऐन, २०७६ को दफा ७६ मा उल्लेख भए अनुसार यस गाउँपालिकाको १२ औं गाउँसभा मिति २०७९।१०।२९ गतेको निर्णय अनुसार यस समितिमा निम्न सदस्यहरू रहेका छन् ।

तपशिल

• वेद बहादुर पुन वडा सदस्य	-संयोजक
• शारदा पल्ली वडा सदस्य	-सदस्य
• धन बहादुर दर्लामी वडा सदस्य	-सदस्य
• रुद्रलाल पन्थि वडा सदस्य	-सदस्य
• खलिम मियाँ वडा सदस्य	-सदस्य

सभाका सदस्यजुडहरू,

यस गाउँपालिका स्थापन भएदेखि गाउँसभा र गाउँकार्यपालिकाबाट हाल सम्म ४८ वटा ऐन र ९४ वटा नियमावली, कार्यविधि/निर्देशिकाहरू बनेका छन्। गाउँसभाबाट स्वीकृत आर्थिक ऐन र विनियोजन ऐन प्रत्येक आ.व. मा नयाँ निर्माण हुने भएको र हाल सम्म बनेका ऐन मध्ये ३ वटा ऐन संशोधन भएका छन्। एक वटा ऐन खानेपानी तथा सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७८ खारेज भएको छ। यी बनेका कतिपय कानून कार्यान्वयन भैरहेका छन् भने कतिपय कानूनहरू कार्यान्वयनको चरणमा छन्। यद्यपि अझै पनि थुप्रै कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने अवस्था छ। २०८१ सालमा यस गाउँपालिकाले ४ वटा ऐन बनेका छन् जसमध्ये ३ वटा नयाँ र १ वटा संशोधित रहेका छन्। भने गाउँकार्यपालिकाले १५ वटा कार्यविधि निर्देशिका निर्माण गरेको छ जसमा १२ वटा नयाँ र ३ वटा संशोधित रहेका छन्।

गाउँपालिकाबाट २०८१ सालमा निर्माण भएका र संशोधन गरेका कानूनहरू यस प्रकार रहेका छन्।
ऐनहरू

४५	आर्थिक ऐन, २०८१
४६	विनियोजन ऐन, २०८१
४७	भाषा संस्कृति तथा कलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी ऐन, २०८१
४८	स्थानीय विपद व्यवस्थापन ऐन, २०७५ (प्रथम संशोधन २०८१)

कार्यविधि/निर्देशिकाहरू:

८०	प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१
८१	"शिक्षक, कर्मचारी दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८१"
८२	रोजगार सम्वाद मञ्च संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८१
८३	एच.आई.भी. संक्रमितका लागि सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यविधि २०८१
८४	उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०८१
८५	बालकोषको स्थापना, संचालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०८१

सुम्पिनी प्रदेसको
गाउँपालिकाको कार्यालय
सुम्पिनी, २०७२

८६	बालसंरक्षण नीति र बाल अधिकार प्रवर्द्धन तथा संरक्षण कार्यविधि, २०८१
८७	बाल समूह एवं बाल संजाल गठन तथा परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१
८८	बालमैत्री (बाल) आचार संहिता २०८१
८९	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम कार्यविधि, २०८१
९०	सरुमारानी आखाँ स्वास्थ्य केन्द्र व्यवस्थापन तथा संचालन कार्यविधि, २०८१
९१	उन्नत ग्रामिण सडक निर्देशिका, २०८१
९२	व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ (प्रथम संशोधन, २०८१)
९३	टोल विकास संस्था संचालन कार्यविधि, २०७५ प्रथम संशोधन २०८१
९४	"विपद् व्यवस्थापन कोष (संचालन) कार्यविधि, २०७४" प्रथम संशोधन २०८१

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

चालु आ.व. बसेको बैठक र निर्णयहरु

यस समितिको मुख्यकाम गाउँसभामा पेश भएका कानुनहरुको दफावार छलफल गर्ने गराउने भएकोले चालु आ.व.मा यस समितिको २ वटा बैठक बसेको थियो। पहिलो बैठक २०८१।३।६ गते र दोश्रो बैठक २०८२।३।५ मा बसी विभिन्न कानुनको विषयमा छलफल भएको थियो। यस १७ गाउँसभाको बैठकमा पनि निम्न कानुनहरु छलफलका लागि पेश गर्ने निर्णय गरेका छौं।

तपशिल

• सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व विधेयक, २०८२
ऐन तथा कार्यविधि निर्माण गर्न देखा परेका समस्याहरु:

- कानुन तर्जुमा सम्बन्धी ज्ञान भएका कानुन सेवाका कर्मचारी नहुनु, यसले गर्दा नयाँ कानुन तर्जुमा लगायतमा समस्या हुनु।
- विधायन समितिको नियमित बैठक बस्न नसक्नु र कानुनका मस्यौदाहरु विधायन समितिमा दफावार छलफल गराउन नसकिनु।
- कानुन निर्माणमा सरोकारवालाहरु संग रायसुझाव लिन नसक्नु।

आगामी कार्यदिशा:

संविधानले स्थानीय सरकारलाई प्रदान गरेको अधिकार र भूमिकाको उपयोग गर्दै बजेट, नीति तथा कार्यक्रम, जनताको अपेक्षा र आशालाई मध्यनजर गर्दै प्राथमिकताको आधारमा कानुन निर्माण गरी जनताको आवश्यकता र अपेक्षा सम्बोधन मार्फत सुशासन, विकास र समृद्धी हाँसिल गरिनेछ।
धन्यवाद !

वेद बहादुर पुन
विधायन समिति संयोजक
मिति: २०८२।०३।८ गते

निर्णय नं. ९ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व विधेयक, २०८२ सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं. ९ माथि छलफल गर्दा सरुमारानी गाउँकार्यपालिकाको मिति २०८२।३।६ गतेको
वैठकको निर्णय अनुसार गाउँसभामा पेश भएको सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधि तथा
वित्तीय उत्तरदायित्व विधेयक, २०८२ स्वीकृत प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

उपरोक्त प्रस्तावहरु सर्वसम्मतिले पारित गरी मिति २०८२।३।१० गते बिहान १०.३० वजे दोश्रो
गाउँसभाको सत्रौं अधिवेशनको दोश्रो बैठक बस्ने गरी आजको बैठक स्थगित गरियो ।

प्रमाणिकरण मिति: २०८२।०३।०८

